



CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

ŠT. 1, 2

JANUAR ♦ 1933 ♦ FEBRUAR

LETO 56

Naredba o cerkvenem ljudskem petju.

Vsem župnijam, ekspozituram in ostalim duhovnijam v ljubljanski škofiji.

Iz odgovorov, ki jih je prejel škof. ordinariat na okrožnico v zadevi cerkvenega ljudskega petja, se da spoznati, da je bil dotični osnutek pravilno zamišljen. Velika večina župnij ga je sprejela brez pripomb, ostale pa so predlagale spremembe in dopolnitve skoraj le glede besedila. Želji nekaterih, da bi se izdala tudi za ljudi pesmarica z notami, zaenkrat še ni bilo mogoče ustreči, ker bi stroški preveč narasli, pravtako pa zaenkrat niti ni potrebna, ker znajo ljudje napeve, ki se bodo uporabljali, itak po večini na pamet, tako, da jim bo popolnoma zadostovalo samo besedilo. To se je zato tudi v tem smislu priredilo na podlagi seznamov, ki jih je prejel ordinariat od posameznih župnij. Z izdajo popolne cerkvene ljudske pesmarice bo treba končno še nekaj časa počakati tudi iz razloga, ker bo praktično izvajanje ljudskega petja gotovo pokazalo še več stvari, na katere se ni moglo misliti, pa jih bo treba nujno upoštevati in bi bila vsled tega preuranjena izdaja omenjene pesmarice samo polovično delo.

Ker je s temi predpripravami stvar dozorela, da stopi v življenje, se s tem predpisuje, da se uvede s 1. februarjem 1933 v ljubljanski škofiji obvezno cerkveno ljudsko petje po vseh župnijskih, ekspoziturnih in ostalih cerkvah oziroma kapelah, v katerih se vrši redna služba božja, in sicer ob sledečih prilikah:

1. pri nedeljski popoldanski službi božji;
2. pri šmarničnih pobožnostih;
3. pri križevem potu;
4. pri raznih posebnih pobožnostih (tri- in devetdnevnice, osmine itd.);
5. pri shodih in sestankih Marijinih družb, vrtcev, krožkov itd.;

6. skupno naj se poje vedno tudi »Hvala večnemu Bogu« s pripadajočimi odgovori;

7. pri maši naj se polagoma uvede ljudsko petje, kakor bo v posameznih cerkvah najbolj primerno. Kjer se opravlja samo ena služba božja, naj se določijo za ljudsko petje posamezne nedelje, kjer pa je več sv. maš, naj poje ljudstvo nekatere nedelje, ki naj se določijo.

Opozarja pa se, da se na račun ljudskega petja ne sme zanemarjati umetno zborovo petje, ki ga je treba prav vsled te razbremenitve še posebno izboljšati in izpopolniti. Kdaj bo pel zbor in kdaj ljudstvo, naj cerkveni predstojnik točno določi, da ne bodo nastala kaka nesporazumljenja. Število izvodov besedila, ki naj se uporablja za skupno petje, se je določilo povprečno po številu prebivalstva v posameznih župnijah; ako poslano ne bo zadostovalo, naj se to sporoči škof. ordinariatu. Posamezen izvod stane 3 Din in naj se skupna vsota založi iz cerkvene imovine, ter po položnici, priloženi pošiljatvi, čim prej nakaže škof. ordinariatu. Besedilo naj si nabavijo verniki ali pa naj ostane cerkvena lastnina, ter se samo sproti razdeli med ljudi in po končanem opraviu zopet pobere in shrani. Kadar bi bilo potrebno, naj se verniki naprosijo, da še nekoliko ostanejo v cerkvi, da se bolje nauče posameznih pesmi. Ob takih prilikah naj jim pevci parkrat zapoje dotične pesmi, nakar naj jih z njimi ponavljajo vsi. Veroučiteljem se priporoča, da pojo pesmi z otroki tudi pri veroučnih urah v šoli. Mladini naj se posveča v tem oziru sploh kar največja pozornost in se bo zato skušalo doseči tudi pri šolski oblasti, da se bo pri šolskih mašah gojilo skupno petje otrok.

Cerkvenim predstojnikom in organistom se naroča, da se vestno ravnaajo po teh navodilih, ter do 1. maja 1933 pošljejo škof. ordinariatu o tem svoja poročila. Vsi verniki pa se končno srčno naprošajo, da pri cerkvenem ljudskem petju vneto sodelujejo, da si bomo s skupno pesmijo izprosili kar najbolj obilnega blagoslova z nebes.

V Ljubljani, dne 31. decembra 1932.

† Gregorij,
škof.

Josip Janežič:

Novo leto — nova pesem.

Stara je sicer kot človeški rod, a vendar bomo najbrž vsi — vsaj po zunanji obliki — gledali v njej bolj novinko. Kot nepristranski preiskovalci svoje notranjosti pa bomo morali pač priznati, da je živela tudi v nas, odkar smo se zavedli, da smo mnogokrat čuli njen glas, kako se je neslišno družil z glasovi pevcev na koru, in da je bil ta glas čestokrat tako velik, da smo ga zadrževali le z največjo težavo. Vezi, ki so nas oklepale stoječe pod korom, smo se mogli rešiti le s tem, da smo stopili tudi sami v cerkveni zbor, kar pa nam vselej ni bilo mogoče, ker nismo mogli obiskovati pevskih vaj ali sicer izpolnjevati raznih potrebnih in nepotrebnih pogojev, ki so nam jih stavili, preden so nam dovolili prostor

med izvoljenimi pevci. Tako se nam je nehote večkrat vsiljevala misel, da tukaj nekaj ne more biti prav. Zakaj naj bi imel pravico peti v cerkvi samo majhen pevski zbor, ne pa tudi veličastna množica navdušenega ljudstva! Zakaj naj bi bili obsojeni vedno samo na poslušanje, včasih celo zaspanega in brezizraznega petja, mi, ki bi peli tako ognjevito in prepričevalno. Vrzal cerkvenega ljudskega petja je postajala vedno bolj očita, vedno bolj pereča. Začel se je boj za naše naravne pravice, ki se je končal z našo popolno zmago s tem, da so nam jih priznali in slovesno potrdili tudi naši najvišji cerkveni predstojniki. Danes ta vrzel — vsaj na zunaj — ne obstoja več, a tudi dejansko se že oglašča cerkvena ljudska pesem, akoravno v začetku še bolj plaho, ker pač niti sama še ne more prav verjeti, da ji je v resnici zopet dovoljen vstop v cerkev in enakovredno mesto poleg svoje umetne sestrice. A plahost mineva od besede do besede, od stavka do stavka, od kitice do kitice, in kdor je že sam pel v tem novem zboru, mu bo ostal vtis v neizbrisnem spominu. Njega ne bo treba prav nič več navduševati za ljudsko petje, ker se bo vsak samo čudil, kako smo sploh mogli toliko časa vztrajati brez te nebeške dobrote. Ko bi nam bilo mogoče ta občutek pričarati vsem, ki ga še ne poznajo, bi bilo naše vprašanje namah rešeno. Ker pa obstoji težkoča ravno v tem, da je potrebno zanj neposredno sodelovanje vsakogar, nam ne preostaja drugega, kakor da v navdušenju, ki nas je prevzelo, ogrevamo še druge, dokler ne pridobimo vseh v naše vrste.

Za nastop tega važnega dogodka, ki gotovo ne bo ostal brez pomena v zgodovini naše cerkvene glasbe, je bilo vse skrbno pripravljeno; za nadaljnji razvoj pa smo lahko brez skrbi, dokler bomo vztrajali na poti, katero smo nastopili. Prepričani smo, da ne zidamo nikakih gradov v oblake in ne zahtevamo ničesar nemogočega. Zavedamo se dobro, da more ljudska pesem vzkaliti le iz globin ljudskih src in uspevati samo v okoliščinah, ki bodo vsaj podobne onim, v katerih je tudi nekoč rastla in cvetela. Vemo tudi, da so sedanje razmere vse prej kot naklonjene njenemu razvoju, da so ljudska srca, ki strta ječe pod težo bremen, kaj malo pripravna za veselo in navdušeno pesem. Saj je splošno znano tudi, da je ravno moderna doba s svojimi iznajdbami in pridobitvami, novimi načeli in sploh vso svojo novo miselnostjo, s katero je popolnoma preuredila način ljudskega življenja, zavrгла z mnogimi dobrinami tudi ljudsko pesem in jo nadomestila z umetno ubranimi glasovi izšolanih pevcev. Ne prikri- vamo si končno niti, da smo celo sami v svojem navdušenju in teženju po napredku brez vsakega pomisleka drveli za vabljivimi novotarijami in ne- usmiljeno teptali v nič vse, kar nam je bilo doslej sveto. K sreči pa so se nam oči še pravočasno odprle in vedno bolj spoznavamo, koliko zlata smo v svoji nerazsodnosti žrtvovali za umeten blesk. Le žal, da naše spre- obrnenje ne napreduje hitreje, da mnogi še vedno hite svojemu namiš- ljenemu cilju nasproti, ter nas celo pomilujejo in zasmehujejo, kakor one, ki jim ni do nikakega napredka, ki so omagali na pol pota, pa se hočejo vrniti, kakor lisica od kislega grozdja. In vendar nismo niti najmanj proti

modernim pridobitvam, ampak smo in bomo vedno z obema rokama podpirali vse, kar zasluži ta naziv, more dvigniti naš napredek in resnično osrečiti človeka. Zelo nedosledni pa bi bili v izvajanju tega načela, ako bi vse doslej veljavne dobrine enostavno izmenjavali z novimi pridobitvami in ne bi spoznali med njimi tudi takih, ki imajo trajno vrednost, ki so za zdravje in srečo naše duše tako potrebne, kakor vsakdanja hrana za zdravje in moč telesa; ako ne bi spoznali dobrin, ki so z našo naravo tako tesno združene, da jih nobena kultura ne more uspešno nadomestiti z drugimi sredstvi, ne da bi se kruto maščevale nad nami radi tega neupoštevanja. To se je tudi že dejansko pokazalo in ne samo pri nas ampak tudi drugod. In, da je ena teh nenadomestljivih dobrin tudi ljudska pesem, dokazuje dejstvo, da veliki duhovi vseh narodov prihajajo vedno bolj do prepričanja, da pomeni njena izguba za nas nesrečo, ki si je niti od daleč predstavljati ne moremo, ker smo bili pač že vzgojeni v razmerah, ko je ni bilo več. Vedno bolj se od vseh strani množe klici po zopetni obuditvi, ki postajajo od dne do dne močnejši, kakor se tudi človeštvo od dne do dne bolj zaveda, da je zašla moderna kultura v svojih stremljenjih na stranpota, ki je ne bodo pripeljala do zaželenega cilja.

Gibanje za zopetno obuditev in gojitev ljudske pesmi torej nikakor ni nazadnjaško, kakor mu v svoji naivnosti in nevednosti še vedno očitajo nekateri, temveč ravno nasprotno: najbolj sodobno, najbolj napredno ali če hočemo najbolj moderno v pravem pomenu besede. Za vse, ki streme za pravim napredkom, je vprašanje važnosti in potrebnosti ljudske pesmi že dokončno rešeno in obstoja le še vprašanje, kako jo čimprej tudi stvarno priklicati v življenje. Tu pa so se pokazale nekatere težave, ki zopet plašijo nezaupne in omahljive duhove. Na svetnem polju, kjer so jo najprej začeli obujati z zbiranjem in harmoniziranjem ljudskih napevov, ter s petjem v zborih in šolah, se zdi, da poborniki kar nimajo pravega uspeha. Kljub najboljši volji se čuti neka prisiljenost, pesem ne gre tako od srca, kakor bi morala iti. Pozna se ji, da še ni zdrav otrok narave, zakaj mnogokrat ji je še treba pomagati z umetnim dihanjem, da se more ohraniti vsaj pri življenju. Da se ji godi tako, pa se ne smemo prav nič čuditi, ker je popolnoma naravno. Kakor smo že ugotovili, ljudska pesem ne uspeva kar povsod, kjer bi hoteli. Predvsem je ne more vzbuditi umetno solnce naših napačnih nazorov, da jo moramo gojiti radi nje same, ker nam mora biti naša narodna in kulturna svetinja, niti je ne more poživiti mrzla rosa naših src, napolnjenih s hrepenenjem po praznih, moderno izumetničenih užitkih. Ljudska pesem je preveč naravna, preveč nežna in tankočutna, da bi se nam kdaj vsiljevala, želeč si naših narejenih poklonov, še manj pa, da bi sprejemala povabila za vstop tja, kamor smo povabili že goste, ki ne morejo postati nikoli njeni prijatelji. Nasprotno pa se kar sama pridruži povsod, kjer bijejo čista srca in vladajo plemeniti nameni. Tam se takoj razvije in razraste v mogočno drevo, ki razveseli pa tudi potolaži vsakogar, ki išče razvedrila ali utehe v blagodejni senci

njene poezije. Od tega pa je današnji svet še mnogo predaleč, zato je njegovo petje samo narejeno in mrzlo, kakor ledene rože, ki jih takoj uniči vsak toplejši dih. Prepričani smo, da bo imela cerkvena ljudska pesem v tem oziru pač ugodnejši položaj, to pa zato, ker verujemo, da so srca, ki se zbirajo v naših svetiščih, vsaj v svojem jedru še zdrava in naravna, da vsaj v svoji notranjosti še vedno bijejo za nespremenljive ideale, akoravno morda tega na zunaj ne kažejo več tako odkrito kakor nekoč. Pa tudi cerkveni prazniki so še vedno isti, kakor so bili v dobi, ko jih je poveljevala tudi ljudska pesem. Ohranili so še prav do danes vse bogastvo svojih čarov, le, da tega bogastva ne občutimo več tako, ker jih praznujemo bolj telesno pri obloženih mizah, kakor duhovno v molitvi in pesmih. Kdaj pa smo bili bolj srečni, prepustimo sodbi vsakega posameznika...

Ne dvomimo, da smo po treznem preudarku prišli vsi do istega zaključka. V duhu so že vstale pred nami jaslice in velika noč in šmarnice in še drugi prazniki; in začutili smo, kako nam je zavriskalo srce in zapela duša, prevzeta od svetih skrivnosti. Ko pa se je nam ponudila prilika, da tudi na zunaj damo v slovesni pesmi izraza svojemu notranjemu razpoloženju, smo se ustrašili svojih misli in sram nas je postalo pobožnih čustev. Mesto enega duha in enega srca smo obstali hladni in pogreznjeni vsak vase, kakor razkropljena čreda. Moderni predsodki so tudi nam mahoma zomorili naše boljše prepričanje in nas ponižali do svojih sužnjev. Potrebovali smo krepke roke, ki bi mogla izdatno podpreti našo slabotno in omahljivo voljo. In ta se je nam sedaj prožila v obliki vpeljave obvezne gojitve cerkvenega ljuskega petja, ki je ostala škofijskemu ordinariatu edino sredstvo, s katerim se je napravil konec tolikoletni nejasnosti in oklevanju v rešitvi tega vprašanja. Ta korak torej nikakor ni bil storjen, da bi peli morda primorani, ampak da bi peli prostovoljno, ker nam tako velewa srce; ne da bi nam delal silo, ampak da bi nas osvobodil sile in nam vrnil kos sreče, ki nam jo je ugrabila moderna kultura. Ne zavračajmo je, da je ne izgubimo za vedno, ker je dar božji, namenjen le onim, ki ga sprejmejo s hvaležnim srcem. Ne dajmo se tudi plašiti od kakih težav, ki se bodo pojavljale v začetku, saj so bistveni del vsakega razvoja. Zavedajmo se, da dokler nam pesem ne bo šla od srca, še nismo taki kakršni bi morali biti pred oltarjem, da naša srca še niso oproščena vseh vezi in spon sveta, ki bi morale odpasti, kakor hitro smo prestopili prag božje hiše. Ako se bomo ravnali po navodilih, ki nam jih je dal škofijski ordinariat, bo naše cerkveno petje naravnost vzorno urejeno, ker bo prišel na svoj račun tako izvežban, kakor tudi neizvežban pevec. V cerkvenem petju naj velja odslej kot osnovno načelo: pri ljudskih pobožnostih naj ima besedo ljudstvo, pri ostali službi božji pa naj oskrbuje petje še nadalje izbran cerkveni zbor, ki bo mogel znatno razbremenjen, sedaj še temeljiteje posvečati svoje moči umetni cerkveni glasbi, pa tudi

koralu, ki ga tako bridko pogrešamo. Tako naj imata vsak svoj delokrog, v katerem naj se v plemeniti tekmi izpopolnjujeta, ne meneč se za posvetno hvalo ali grajo, ampak stremeč le za tem, da bosta storila v čast božjo vse, kar bo v njunih močeh. Ako bosta delala v tem smislu, bo tudi zunanji uspeh najlepši, ker bo v svitu vseh običajnih vrlin ožarjen še s prijetno gorkoto Bogu dopadljivega dela.

S cerkveno ljudsko pesmijo smo prižgali nekako novo lučko, ki naj gori odslej kot večna luč pred tabernakljem. Naj gori v znak naše hvaležnosti za vse, kar nam prihaja iz njega, pa tudi kot luč priprošnjica v vseh naših potrebah. Skrbimo, da ne bo nikoli samo brlela, vedno naj bo svetel njem plamen, da nam bo jasno razsvetljeval pot skozi mračnosti življenja in razširjal prijetno toploto, ki nas bo ogrevala v mrzlih dneh zapuščenosti, podžigala v naši mlačnosti in zaspanosti, a ob radostnih trenutkih nam, od mogočnega navdušenja prevzetim, dajala slutiti čar one slave, ko bomo v enem samem zboru peli slavo tudi njenemu Stvarniku.

Po vsem tem nam ne preostaja drugega, kakor da trdno sklenemo z vsemi močmi delovati, da se bo ljudska pesem čimprej mogočno razlegala po vseh naših božjih hramih. Novo leto, ki ga pričenjamo, naj bo predvsem njej posvečeno. Vsak naj ji po svoji zmožnosti pripomore do popolnega razmaha. Dušni pastirji, govorite ljudem pogosto o ljudski pesmi, razlagajte jim besedila in pomen; vsako priliko uporabite, da jih navdušujete zanjo. Z ljudsko pesmijo boste v razmeroma mnogo krajšem času dosegli za pravo krščansko življenje vernikov več, kot z mnogimi običajnimi še tako navdušenimi govori. Prepričajte se sami o resničnosti besed, da prežene pesem iz človeških src vse slabosti, ter jih naredi mehka in sprejemljiva za dobro in lepo. Posebno uspele govore pa si zabeležite ter jih pošljite v objavo našemu listu, da bodo zajemali iz njih misli in navdušenje še drugi. Pevci naj delujejo posebno z dobrim vzgledom, drugi pa zopet tako, da s prigovarjanjem dramijo trdovratneže in brezbrizneže med svojimi ožjimi znanci in prijatelji. Vsak, prav vsak pa naj gotovo vsaj z malenkostjo prispeva k temu velikemu delu, pa smo prepričani, da bomo ob koncu leta lahko zabeležili že obilne sadove.

Fr. Ferjančič:

Nekaj malenkosti našim dirigentom.

O dirigiranju so napisali učeni glasbeniki že mnogo knjižic in brošur. Od mene seveda naj v teh vrsticah nihče ne pričakuje obširnega in temeljitega pouka o dirigiranju; tega namena niti od daleč nimam. Pišem namreč samo »malenkosti«, ki so povzete iz življenja; utegnejo pa te malenkosti vendarle tega ali onega dirigenta opozoriti na kako eventualno pomanjkljivost, ki bi se dala še zboljšati.

Opraviło dirigentovo ni nikakor tako lahko, kakor bi morda kdo mislil. Slavni ustanovitelj splošnega Cecilijinega društva, pokojni dr. Frančišek Witt izjavlja v šaljivem tonu o sebi, da se prišteva k onim socialno-demokratskim krivovercem, ki imajo to vero, da je treba

dirigentu celo več talenta in duha, kakor se običajno zahteva za mesto kakega tajnega svetnika, za kako prelato ali podobno dragoceno reč. Witt trdi, da spada h kapelniškemu idealu tako izreden duševni organizem, kakršen je potreben za umetniško delovanje prve vrste. Kdor hoče biti dober dirigent, mora imeti fin muzikaličen posluh in pravi čut za ritem, mora biti temeljito teoretično in praktično izobražen v glasbi, mora biti spreten v branju partitur, mora biti sploh inteligenčen ter mora imeti ognjevit navdušenje in krepko energijo. To so lastnosti, ki jih pač nima vsakdo; mora jih pa imeti dober dirigent. Iz tega ni težko spoznati, kako visoko je treba ceniti — a tudi nagraditi — izbornega dirigenta. Vsak dirigent pa, bodisi da vodi še tako preprost cerkven ali sveten pevski zbor, si mora prizadevati, da se v svoji stroki vedno bolj spopolnjuje ter se povzpeva čedalje više. In te vrstice imajo ravno namen, pripomoči nekoliko k temu.

1. Ako hoče dirigent s svojim pevskim zborom doseči lepe uspehe, mora pred vsem poskrbeti, da se pevci tudi teoretično izobrazijo v glasbi. Pevci samo po posluhu dandanes ne morejo več shajati. Zlasti novejša moderna glasba zahteva od pevcev čedalje več teoretičnega znanja. Le malo pevskih zborov pa je, ki bi se res vztrajno bavili z glasbeno teorijo. Komaj se pevski zbor dobro ustanovi, že hočejo nastopati na koncertnih odrih. Treba se je naučiti raznih pesmic, teorija se mora kajpada umakniti, ker ni časa zanjo, in tako skoraj ni mogoče priti do sistematičnega pouka. Dober dirigent ne miruje, dokler niso njegovi pevci temeljito v glasbi poučeni. In tudi pozneje, ko že uči svoje pevce razne skladbe, se od časa do časa še vedno povrača k teoriji, da dopolni to, kar pevcem še manjka. Res ga stane to precej truda, toda kako zelo si olajša s tem prihodnje delo! Za pevski pouk so na razpolago dobre pevske šole. Mimogrede omenjam, da je Katoliško društvo za delavke v Ljubljani pred mnogimi leti za svoj pevski zbor naročilo stenske table z notami, ki jih je sestavil Renner Jožef starejši v Regensburgu in so izšle v Pustetovi založbi (*»Wandtafeln für den Gesangunterricht«*). Bilo je precejšnje število takih kartoniranih stenskih tabel, ki so pevkemu pouku prav dobro služile. Kdor je nekoliko risarja in zna posnemati tisk, napravi take table lahko tudi sam. Pri pevkem pouku po skupnih stenskih tablah se mnogo lažje obrača pozornost vseh pevcev na eno in isto reč in pevci se točneje ujemajo pri petju. Seveda določi način pouka dirigent sam.

2. Nadaljna dirigentova naloga je, da odbere svojemu zboru primerne skladbe. In to ni vselej lahko. Dandanes stremi vse za modernimi skladbami, dasi se ne redkokrat pevovodja in pevci globoko oddahnejo, ako jim pride v roke kaka skladba starejšega kova, ki jih ne izmuči tako silno. Dirigent naj za svoj pevski zbor nikdar ne odbere kake take skladbe, kateri njegovi pevci niso kos. Nasprotno se pa tudi ne sme zadovoljiti samo z lahkimi, plitvim blagom, ker bi ne bilo nobenega napredka. Postopati je treba od lažjega do težjega. Ko se pevci nekoliko izurijo, zahtevajo sami krepkejše pevske hrane. V tem ravno pokaže dirigent svojo modrost, da zna svoj pevski zbor polagoma vaditi od lažjega in preprostejšega do čedalje težjega in popolnejšega.

3. Dirigent sam mora skladbo, ki jo je določil za svoj pevski zbor, dobro preštudirati in razumeti. Ponovno sem že zapazil pri kaki pevski prireditvi, da pevovodja sam ni prav razumel kakega mesta v skladbi in je radi tega napačno naučil tudi svoj pevski zbor. To seveda je napaka, ki zasluži veliko grajo. Vsaj od dirigenta se sme zahtevati, da skladbo, ki jo spravi na oder, tudi docela razume.

4. Da bo mogel pevski zbor skladbo pravilno proizvajati, je treba za to zadostnih vaj, dovolj pevskih skušenj. Vesten dirigent obrača veliko pozornost na pevske skušnje, ker je prepričan, da je od teh skušenj odvisen ves uspeh. Čas pevskih vaj naj kolikor moč dobro izrabi. Zgodi se včasih, da se pri takih pevskih vajah mnogo dragocenega časa potratí s praznim kramljanjem o vseh mogočih rečeh, za pevsko skušnjo samo pa ostane naposled le malo časa. Pri takih vajah naj dirigent pojasni pevcem besedilo in značaj skladbe, opozori naj jih na lepote, a tudi na težkoče v skladbi. Zlasti mora skladbi določiti primeren tempo, ki pa se v daljših skladbah pogostoma menjuje. Navadno ga označijo nekoliko že skladatelji sami; toda v večjih skladbah je še mnogo nezaznamenovanih mest, ki zahtevajo malo spremembo v tempu. To odloča inteligenten dirigent sam; ozirati pa se mora pri tem zlasti na pomen besedila. Pravilni tempo v skladbi je silno velikega pomena, a ga pevski zbor ne redkokrat pogreši in to po dirigentovi krivdi. Najrajši se zgodi, da pevci preveč vlečejo. Je pa splošno mnenje glasbenikov, da je vobče manjša napaka, ako pojo prehitro, kakor če pojo prepočasi.

Posebno pozornost pa mora dirigent pri skušnjah obračati na dinamiko. Tu ima široko polje, kjer more pričarati najrazličnejše naravnost čudovite učinke. Glede dinamike mora biti strog in brezobziren. Njegov pevski zbor mora v proizvajanju natančno ločiti vse dinamične stopnje od »pianissimo« do »fortissimo«. Ne sme prej mirovati, dokler ne znajo njegovi pevci popolnoma pravilno proizvajati »crescendo« in »decrescendo«. Pevski zbor, ki ni v tem temeljito izvežban, je malo ali nič vreden. Seveda pride dinamika v poštev zlasti v homofonnih skladbah, dočim v polifonnih ima glavno veljavo besedni akcent.

Toda o dinamiki sem že pri drugi priliki obširneje pisal (glej moj spis »O važnosti dinamike pri petju« v Cerk. Glasbeniku 1926, str. 1.); zato ne bom tu iste reči ponavljal.

Težja mesta v skladbi je treba pri skušnjah večkrat ponoviti, dokler jih ne pojo gladko. Ni pa prav, ako zahteva dirigent, da se vselej ponovi vsa skladba, ker s tem se pevci samo po nepotrebnem mučijo. Ne vsa skladba, temveč le težja, kritična mesta v skladbi naj se ponove, to pa — če je treba — tudi desetkrat in večkrat.

O cerkvenem govorniku velja latinski izrek: »Qui ascendit sine labore, descendit sine honore« (Kdor gre na leco brez truda, pridè doli brez časti). Prav isto velja tudi o pevskem zboru: če nastopi brez zadostne priprave, pojde z odra tudi brez časti.

5. Pri nastopu mora dirigent posebno paziti na pravilno intonacijo; z veliko pozornostjo in natančnostjo mora dati posameznim zborom pravilni ton. V cerkvi to ni težko, ker ima orgle pri roki. Tudi v koncertni dvorani ni to nič posebnega, ker ima na razpolago klavir ali harmonij. Težje je pa to zunaj na prostem, kjer ni nobenega instrumenta na razpolago. Včasih je radi slabe ali nejasne intonacije začetek nejasen, omahljiv in šele polagoma pridejo pevci v pravi tir. Včasih pa sploh ne najdejo več pravega tira.

Spominjam se iz svojih šolskih let, da sem se nekje udeležil pogreba mladega učitelja, ki je bil sam prav dober glasbenik. Na grobu sta mu pela dva zbora: domači pevski zbor, menda pod vodstvom organista in pevski zbor iz bližnje vasi, ki ga je vodil tamošnji učitelj. Poslednji zbor je nameraval zapeti efektno nagrobnico »Mrtvaški bleđi angel«, ki se pričinja v Es-molu, a se veličastno konča v Es-duru. Učitelj-pevovodja je glasovom dal ton v precejšnji naglici in ni pomislil, kako kritičen je pričetek skladbe v Es-molu. Prvi bas ni tona dobro ujel ter je pričel namesto z »ges« s tonom

»g«, in tako se je skladba namesto v Es-molu pričela v Es-duru. Kajpada so morali po par taktih popolnoma prenehati. Nekoliko pozneje je pevodja zopet intoniral, to pot pa z večjo previdnostjo. Tako so sedaj pravilno pričeli in skladbo srečno izpeljali do konca. Torej pozor na pravilno intonacijo! Na takem nevarnem, kritičnem mestu bi moral pevodja sam pomagati prvemu basu, pa bi ne prišlo do take polomije.

6. Včasih ima pevodja pred seboj zborček kakih 12 do 15 pevcev; pri dirigiranju pa maha z rokama, kakor bi imel pred seboj veliki orkester in zraven morda še kakih sto pevcev. Ali ni to nekoliko smešno? Sicer je dirigiranje nekaj povsem individualnega in niti dva dirigenta ne ravnata enako. Toliko se pa že lahko reče, da na mahanju samem še ni vse ležeče. Svetovno znani ruski dirigent Slavjanski ni pri dirigiranju čisto nič mahal z rokama. Imel je velik in izvrstno discipliniran mešan pevski zbor. Pri nastopu niso samo pevci gledali po dvorani, temveč tudi Slavjanski, ki je stal pred njimi, je bil obrnjen proti poslušalcem. Roke je držal mirno navzdol, le tu pa tam je s koncem roke dal kako majhno znamenje. In vendar kako krasno in dovršeno je pel njegov zbor! Seveda je dirigiranje te vrste le tedaj mogoče, ako so pevci tako nadresirani, da pri nastopu sploh ne potrebujejo dirigenta. Hotel sem s tem reči, da glavno opravilo ima dirigent že pred nastopom pri pevskih vajah. Ako je dirigent tamkaj spolnil svojo dolžnost in je dobro zdresiral svoj pevski zbor, je vsako preveliko mahanje pri nastopu odveč. To pa le naj nauči svoje pevce, da vsi vanj gledajo in so z njim v neprestani zvezi.

Pevcem, ki skladbo že do zadnje pičice vsestransko dobro znajo, bodi dirigent pri javnem nastopu le zanesljiva opora, da skladbo tudi res tako izvrše, kakor so jo naštudirali, in sicer izvrše na kolikor jim moč popolen način. Ako dirigent to doseže, je docela zadostil svoji dolžnosti in sme biti z uspehom zadovoljen.

Dr. A. Dolinar:

Na pragu novejše glasbe.

(Razmišljanje na prelomu med romantično [poromantično] in novejšo glasbo.)

Moderna glasba, novejša, najnovejša glasba so izrazi — ki jih ponovno beremo v glasbenih revijah, v kritikah referentov, na tovrstnih predavanjih — s katerimi hočemo izraziti eno in isto: namreč smer glasbe sedanjega časa. Ponovno je pa bilo že poudarjeno, da je znak sedanosti negacija in razdiranje preteklosti in hkrati očitno vojno stanje naproti preteklosti, na drugi strani pa borbeno iskanje novega in vse, kar je s tem združenega: razbitost, razrvanost itd. Tako imenovana »sedanost« traža že precejšno dobo: kar je že ta sedanost rekla in razglasila kot svojo iznajdbo, je že v tej dobi tudi zavrgla in sploh ne prizna več za svojo lastnino: n. pr. Schönbergove Gurelieder, ki so veljale svoj čas za nov evangelij novejše glasbe — so že v tej dobi obrabili, prišle so iz mode in jih je morda že avtor sam zatajil. Da živimo v dobi vsesplošnega vrenja, presnavljanja, iskanja, tavanja — takega, ki bi s tem še dvomil, danes ni. Gre le za vprašanje, kako velik je ta problem, ali ga moremo primerjati onemu prvemu velikemu preobratu — zmagi krščanstva nad poganstvom v prvih stoletjih in drugemu enako — velikemu; ob zatonu srednjega in začetku novega veka: ali je to le manjši valovni zagon, ki se v tem vsemirju duševnega stvarjanja in valovanja podreja drugim vseobsežnejšim in bolj na globoko zarijočim se pokretom, kot jih vemo iz zgodovine toliko in toliko? Vse predolgo se nam zdi, da vendar toliko in toliko govorimo o moderni glasbi — in končno bi pa vendarle komaj znali kaj točnejšega o njej navesti, kot zgolj vsako-

vrstne probleme, ki jih navajajo glasbeni kritiki v svojih ocenah ali se najdejo v temeljitejših muzikoloških razpravah ali jih učitelji harmonije in kontrapunkta učencem prilično razpredajo in utemeljujejo. Pogled v periodične, znanstveno glasbene revije nam isto dokazuje: da se — sem in tja — veliko piše in razpravlja, vendar je vse le enostransko in polovičarsko, brez enotnega vidika. Povsod se kaže ista želja: priti in preriniti se do kakšne jasnosti, zaslediti vendarle v vsem male klice, iz katerih poganja nov slog, ki se bo razvil v moderni glasbeni slog, ki bo dostojno reprezentiral vsa tista razdobja, v katerih se govori in debatira o novejši glasbi, ne bo pa samo za kak manjši obseg, čas ali skupino tvornih umetnikov. Moderná doba še nima svojega sloga, in ena komponenta, ki narekuje Spenglerju: den Untergang des Abendlandes — je tudi ta konstatacija: da novejša doba še nima izkristaliziranega sloga.

Zanima me že delj časa vprašanje: Kdaj in kje moremo iskati preloma med novejšo glasbo in njeno predhodnico? Kakšni bi bili najvažnejši znaki tega prehoda? Kateri najvažnejši predstavitelji in nositelji tega dejstva, kakšni motivi so gibal in vodili do tega preloma? Ne domišljam si izčrpno govoriti o vsem tem, enako priznam vso pomanjkljivost izvajanj, ker mi le ni vsa sem spadajoča literatura in tudi sem spadajoča dela dostopna; hočem le delno doprinesi k osvetlitvi tega prevažnega problema, ki se mi zdi zelo važen za glasbo kot tako, pa tudi za vprašanja, ki so z glasbo v tej ali oni zvezi.

Če navedem — per parenthesis — nekaj sem spadajoče literature — storim zato, ker vem, iz lastne skušnje, da tukaj včasih pri najboljši volji ni mogoče priti do jasnosti. Zlasti če se hoče kdo kot samouk glasbeno izobraževati, si bo kar gotovo nabavil knjige, ki so metodično med najslabšimi. N. pr. Rihard Stöhr-ovo: Oblikoslovje — ali zlasti Griesbacherjevo — kontrapunkt — ki so jih imele pri nas knjigarne svojedobno v zalogi — so knjige sicer same na sebi zanimive, veliko povedo, a nerabne za vsak pouk, za samouka pa naravnost škodljive. Prav posebne paznosti je treba pri glasbeno-zgodovinskih knjigah in delih, ki razpravljajo o glasbeni estetiki.

Izhodišče — sem spadajočih razmotrivanj — nam nudi Walter Niemann: »Die Musik der Gegenwart« z dostavkom in bližnje preteklosti tja do romantikov, klasicistov in mlado-Nemcev.

Knjiga je doživela že pred mnogimi leti — 20 izdaj. Povedanega je notri zelo veliko, morda je ravno ta prevelika razpredenost in gostobesednost edina napaka tega dela. Razvojno kontinuiteto med preteklostjo in sedanostjo povsod dobro poudarja, kar daje delu veliko odliko. Ona razvlečenost prvi hip nekoliko odbija, toda večkratno prelistavanje pa pomaga mnogo podučnih zrncev izluščiti.

O moderni glasbi razpravlja z višjih in oddaljenejših vidikov profesor dr. Guido Adler v zgodovini: Handbuch der Musikgeschichte: kjer je sodelovalo 33 glasbenih zgodovinarjev-strokovnjakov in je bil omenjeni Guido Adler glavni urednik, iniciator in sploh duša vsega dela. Da zavzema to delo danes prvo mesto v tej stroki — je nesporno.

Novi »Glasbeni Leksikon« (Das neue Musik-Leksikon) iz angleščine preveden in urejen od Alfreda Einsteina — hrani pod rubriko Neue Musik — na dobrih treh straneh, v kratkih in preciznih stavkih zelo mnogo dobrega in v vseh odtenkih zadene to, kar loči glasbo preteklosti od glasbe sedanosti. Gre prav do dna — do korenine — poudarja le glavno in ne slepomiši s tem, kar je samo nebitvenega in zgolj slučajnega. — Zelo dobra je razprava »Die moderne Musik« — spisal Kurt Westphal — izšla je knjiga v zbirki: »Aus Natur und Geisteswelt.« Knjiga je pisana zelo stvarno in pregledno: s svojimi trditvami ne pretirava, ne stavlja tez — kjer je vse še v nedokazanih hipotezah — označuje dobro vse v pošteveh prihajajoče skladatelje, ki so bili orodje bodisi

prehodno — bodisi prav ozko zvezani z novejšo glasbo samo: enako dobro razvozljava posamezna časovna stremčenja sama in jim pripisuje rajši nekaj tvornosti in aktualnosti; prav rado se dogaja nasprotno — da njim pripisujemo rajši več in preveč vzročnosti v zgodovinskih dogajanjih.

Ne more se isto trditi o Mersmanovi knjigi: »Die Tonsprache der neuen Musik«, ki je izšla v založbi Meles-a. Mersman je mlajši, zelo duhovit nemški muzikolog: deluje v Berlinu. Žaslovel je zlasti po svojem delu: Glasbena estetika. Vendar njegovih del ni mogoče priporočiti. Vse se bere bolj kot roman. Resne znanstvene kritike njegova dela ne vzdrže: samolastno si postavlja nove teorije in sisteme, ki jih pa ne izpelje, še manj pa dokaže in opraviči. Vmes najdeš sicer veliko dobrih in pomembnih zrn, ki jih moraš pa dobro odložiti in že znanemu priložiti in pridružiti, sicer si po prečitani in obdelani ravno tam, kjer si bil prej. Najdalje sem v današnjo dobo zarisuje svoja razmotrivanja Heinz Tiessen v brošuri: »Zur Geschichte der jüngsten Musik« (1913—1928). Probleme und Entwicklungen —. Razdelitev celotne razprave, naslovi poglavij in podnaslovi, ves način obdelave: vse je svojevrstno. V teku razprave bomo ponovno navajali izsledke in mnenja v tem delu izražene. Polno znanstvenih razprav, razmotrivanj prinašajo periodične glasbene revije (Die Musik, der Auftakt, die Musikblätter): vsemogoči naslovi naznanjajo isto snov, vse je le postavljanje problemov, vsaka razprava nosi koncem naslova ? vprašaj. Veliko pobud prihaja s psiholoških vidikov, veliko nazorov pride le drugače pobarvanih od drugih panog umetnostne kulture.

Glasbena revija »Die Musik« (XXIV. letnik, 3. zvezek) prinaša izpod peresa Willi Apel-a tole: Nova glasba — ni isto kot moderna glasba, tudi ne isto kot glasba sedanjosti. Nova glasba je kulturno-zgodovinski pojem, ki se prilega začetku 20. stoletja podobno kot ars nova (Nova umetnost) v 13. stoletju, in je enako kot ta ars nova dogodek bojevitiga in revolucionarnega obeležja: samo to, kar se tega boja udeležuje, ali od posledic in pridobitev tega boja žive, se sme imenovati nova muzika.

V isti reviji (letnik XXIII., 8. zvezek) piše Kurt von Wolfurt tole: Brez vsakega dvoma je jasno, da živimo danes v dobi stilnega preloma; v dobi, ki jo moremo primerjati dobi okrog leta 1600., ko sta monodija in razvoj opere zamenjala vokalno polifonijo, ali tudi dobi okrog leta 1750., ko je po smrti Janeza Seb. Bacha njegovo glasbo nadomestila v svoji bitnosti popolnoma drugačna, vsestransko homofonsko usmerjena glasba dunajskih klasikov Haydna in Mozarta. V naši dobi se je romantična glasba razbohotila do naveličanosti in prenasičenosti, in stremčenja gredo sedaj za tem, da se ustvarja kaj diametralno nasprotnega, novega. Razumljivo je, da se taki stilni prelomi razvijajo počasi, in za nas, ki v tem razvoju živimo, je posebno težko razbrati, kam ravno nove sledi vodijo. Čisto gotovo je, da se ta usmerjenost ne bo diktirala ali nakazovala od teoretikov: edino ustvarjajoči umetnik je tukaj merodajen in odločilen. V zgoraj imenovanem leksikonu (v prevedbi A. Einsteina) je zapisano: »Pojem nove muzike je treba dobro ločiti od pojma novejši in sedanje glasbe. Vse izrazno območje novejši glasbe se je polagoma in s trudom v tej dobi zadnjih desetletij stvarilo: In ta tako imenovana »Nova novejša glasba« se od nekaterih smatra kot nositeljica vsega tega razvoja, od druge strani se ji pa to prilaščevanje odrekuje in odvzema.« (Dalje.)

Emil Adamič:

Avtorska zaščita.

27. decembra 1929. leta, torej pred okroglo tremi leti, je bil v Jugoslaviji zakonito uveljavljen zakon o zaščiti avtorskih pravic. Ta zakon se bistveno ne razlikuje od sličnih zakonov vseh ostalih kulturnih držav in le s takim zakonom

je zaščitena umstvena svojina vseh ustvarjajočih duhov vseh narodov pred premišljenim ali nepremišljenim izkoriščanjem, torej naših umstvenih del doma in v tujini, tujih pri nas in doma. Bivša Avstrija je imela svoj avtorski zakon, ki je po razsulu ostal veljaven še za nekdanje avstrijske dežele tudi v Jugoslaviji. Zakon pa se pri nas skorajda ni izvajal. Srbija pa takega zakona ni imela, zato so se brez vsakega pomisleka in brez odškodnin za avtorje ponatiskavala, izvajala literarna, glasbena dela, izkoriščali patenti itd. Posamezni domači glasbeniki so se pred takim širokim izkoriščanjem zatekali v inozemska združenja, ki so po svojih organizacijah skušala svojim članom poiskati zakonite pravice; inozemski avtorji, literati, glasbeniki, založniki, podjetja, fabrikanti itd. pa svojih del brez zadostnega jamstva sploh niso pripuščali čez mejo k nam, boječ se, da bodo za svoje pravice, ki so jih uživali doma ali v drugih kulturnih državah, pri nas prikrajšani in prevarani. Domači srbski glasbeniki, kot n. pr. Binički, Miloje Milojević i. dr. so pristopili kot člani k francoskemu društvu avtorjev¹, komponistov in založnikov; (iz začetnih črk sestavljeno ime se glasi Sacem). To najstarejše in največje avtorsko društvo je njihova dela potom svojih zastopnikov zamoglo ščititi tudi doma v Srbiji. Vsled tega, ker naša država do leta 1929. avtorskega zakona ni imela, je bilo n. pr. našim opernim gledališčem zelo otežkočeno pridobivanje in uprizarjanje zlasti novih opernih del, koncertnim prirediteljem izvajanje večjih, posebno orkestralnih in instrumentalno-vokalnih del, prikazovanje modernih filmov itd. Vsi ti so omogočili svoje programe le na tak način, da so bili prisiljeni v naprej plačevati ogromne vsote združnikom ali avtorjem samim in so smeli naročena dela upotrebiti v točno določenem času in točno določene svrhe. Izvajalci so se morali pogajati direktno z založniki ali pa po posredovalnicah, kakor je n. pr. za odrska glasbena dela še danes v Zagrebu agencija Srečko Albini. O tej posredovalnici bom govoril še pozneje.

Da bomo stvar o avtorski zaščiti lažje razumeli, bo vsekakor zanimivo pogledati, kako je nastalo prej omenjeno najstarejše francosko avtorsko društvo »Sacem«. O postanku tega društva¹ piše njegov sedanjí generalni direktor Alpi Jean Bernard:

Veliki principi francoske revolucije so učvrstili v avtorjih zavest o njihovih pravicah. Da bi avtorje pomiril in zadovoljil, je ukazal vojvoda Richelieu Beaumarchais-u, da sestavi pravilnik o zaščiti avtorskih pravic. Gledališki svet je imel takrat prvo priliko, da združi vse pisatelje gledaliških del s svrho, da bi se dosegli čim najboljši pogoji zaščite in da bi se avtorji na ta način rešili siromaštva in bede.

Naloga je bila zelo težka vsled nesoglasja med samimi avtorji: osebna nasprotstva so bila najpogostejša zapreka sicer tako zelo potrebnemu združevanju za zaščito splošnih interesov.

Beaumarchais je medtem zapisal: »Slava je privlačna, toda ne smemo pozabiti, da nas je priroda obsodila, da moramo za en dan užitka slave v letu jesti 365 krat; ako ni sram vojakov ali magistratnih uslužbencev prejemati dobro nagrado za njihovo službo, zakaj bi se ljubimec muz — ki je istotako prisiljen, da računa s pekom — sramoval, da obračuna z izkoriščevalci njegovih del.«

Mnogo je imel Beaumarchais težav, da je združil tedanje sodobne umetnike in da je z združenimi naporí dosegel spoštovanje principov avtorskih pravic, o katerih sta dekreta od 19. julija in 6. avgusta 1791. leta jasno govorila: »Dela živěčih avtorjev, a tudi njihova dela, ki so se izvajala pred tem časom, se brez formalnega in pismenega dovoljenja avtorja ne smejo izvajati v nobenem gledališču države.«

¹ Pod imenom »avtorji« so mišljeni avtorji komponiranih oper, operet, pesmi itd.

¹ Avtor, št. 3—6.

Istega leta 1791. je Framery osnoval agencijo pod imenom »Dramska poslovnica«, ki je začela z nabiranjem avtorskih honorarjev in ki je izzvala pravo burjo protestov in zaradi katere je imel Framery mnogo sitnosti in neprilik. Kljub temu je sistem izplačevanja tantjem in honorarjev ostal ter je rodil čimdalje večje uspehe.

7. marca 1829. leta je Scribe definitivno organiziral »Zvezo avtorjev in dramatičnih skladateljev«. Leta 1837. je osnoval Louis Desnoyers strokovno zvezo književnikov v svrhu borbe proti časopisju, ki je objavljalo dela pisateljev brez njihovega dovoljenja in brez izplačila honorarjev.

Mnogo pa je ostalo še truda, da se je uredila zaščita onih skladateljev, ki niso pisali dramskih del, temveč simfonije, pesmi, monologe itd. Prireditelji koncertov so se hoteli še vedno držati ukoreninjene navade, da skladateljem koncertnih del ne gre izplačevati honorarjev. Še več, izkoriščali so jih brezobzirno in to kljub temu, da je bila umetniška in književna svojina že z zakonom zaščitena. Šele zanimiv dogodljaj je pospešil ustvaritev nove organizacije za zaščito vseh avtorjev.

Leta 1847. sta hotela skladatelj Alexander Bourget in z njim Victor Parisot obiskati izvajanje njunega dela »La Mère Michel à l'Opéra Italien« v kavarni Ambassadeur na Champs Elisées. Dočim so vsi drugi obiskovalci morali plačati vstopnice, sta Bourget in Parisot izjavila, da vstopnine toliko časa ne bosta plačala, dokler bo lastnik lokala prodajal glasbo in pesmi obiskovalcem prireditve, ne da bi plačal tudi avtorje te glasbe in teh pesmi. Nista pa se samo zadovoljila s tem protestom, temveč sta svojo zahtevo predala trgovskemu sodišču na Seini, ki je 8. septembra 1847. leta prepovedala kavarni »Ambassadeur« izvajanje del Bourgeta. Ker je lastnik kavarne prekršil to prepoved, je Bourget proti njemu vložil drugo tožbo, na katere podlagi je bil lastnik dne 3. avgusta 1848. leta in po prizivu od prizivnega sodišča v Parizu dne 26. aprila 1849. leta obsojen za globo. Takoj nato je Bourget v družbi z drugimi glasbeniki in s podporo založnika Colombiera osnoval društvo za zaščito avtorskih pravic, ki je dobila v marcu 1850. leta naslov »Centralna agencija za zaščito pravic avtorjev in skladateljev«. K društvu je takoj pristopilo 121 članov, med njimi Aubert, Adam, Carafa itd., a leta 1852., 28. februarja, se je osnovalo v Parizu »Društvo avtorjev, skladateljev in glasbenih založnikov« (Société des Auteurs, Compositeurs et Editeurs de Musique; ali skrajšano po začetnicah: SACEM), ki obstoja še danes, torej že v tej obliki 80 let.

Število članov društva »Sacem« je hitro rastlo: 660 članov je bilo že leta 1858., sledeče leto 757, danes pa jih je čez 10.000.

Uspehov Sacema ni bilo mogoče doseči brez zaprek in boja, a že pred davnimi desetletji je izvojevalo svojim članom one pravice, za katere se naše nacionalno mlado društvo »UJMA« mora še vedno krepko boriti.

Naloga Sacema je težka in komplicirana in mora uporabljati le najboljše in najvestnejše sodelavce tako v Centrali v Parizu, kakor tudi pri provincialnih sedežih, kjer morajo ti nabirati po točnih določenih honorarje v koncertnih dvorinah, kavarnah, varietejih, bioskopih, na plesih, v gledališčih, kontrolirati morajo mehanična izvajanja (klavirje, gramofone, glasbene filme, radio itd.).

Društvo vodi administrativni svet, sestavljen iz 12 članov: 4 avtorjev, 4 skladateljev in 4 založnikov. Poleg pobiranja honorarjev je namen Sacema tudi izplačevanje pokojnin, podpor, zaščita materialnih in moralnih interesov svojega članstva, njihovih vdov in sirot. Posebne komisije imajo dolžnost pregledovanja računovodstva, zbiranje programov, penzije itd.

Ker dolgo let v drugih državah še niso ustanavljali društev z istimi nalogami in cilji, kot jih je imel Sacem, je to sčasom postalo pionir avtorske zaščite ne samo doma, temveč tudi v drugih državah. Kmalu je Sacem osnoval

svoje podružnice v Belgiji, Holandiji, Švici, Španiji, Grški, Portugalu, Egiptu, Romuniji, Siriji in mnogi tuji avtorji in glasbeniki, ki niso doma imeli enakih društev, so pooblastili Sacem, da ščiti njihove pravice.

Polagoma so si osnovali avtorji drugih držav lastna nacionalna društva, ki so jih organizirali po vzoru Sacema. Ta društva so v mnogih primerih sklenila s Sacemom recipročne dogovore, t. j. prevzela in jamčila so zaščito v Sacem včlanjenih avtorjev in skladateljev doma, a Sacem enako zaščito tujezemskih na svojem teritoriju. Končno ima danes vsaka kulturna država svoje društvo za zaščito avtorskih pravic. Nekatera velika društva so se strnila v tako zvani kartel (Sacem, Sia, Gema, Akm, Gdt in P. R. S.), predvsem so to francoska, nemška, avstrijska in italijanska društva, vsa društva skupaj pa tvorijo internacionalno konfederacijo. Ta konfederacija ima vsako leto svoj kongres, svoje seje in konference, na katerih se obravnavajo skupni interesi avtorjev, glasbenikov, književnikov, založnikov itd. vsega kulturnega sveta, se uravnava enak skupen postopek v vseh primerih zaščite, unificirajo se metode in sredstva zaščite tako, da vsi člani vseh društev uživajo iste pravice in da se iste na vsem svetu enako spoštujejo. Član internacionalne konfederacije zamore biti vsako avtorsko društvo, ako priglasi kongresu svoj pristop in ako ga kongres — sprejme. Društvo jugoslovanskih avtorjev, komponistov in založnikov se je za sprejem v internacionalno konfederacijo potegovalo že dvakrat, a žal, brezuspešno. O vzrokih odbitega sprejema pozneje!

Alpi Jean Bernard sklepa svoj poučni članek z besedami Laknala: »Od vseh svojih je najmanj sporna ona, ki — razvijajoča se vedno bolj in bolj — ne more oškodovati niti republikanske enakosti, niti zasenčiti svobode, to je svojina produkcije genija.« (Nadaljevanje sledi.)

Bernard Pirnat:

Moje organistovske službe.

(Ob 50 letnici mojega organistovanja.)

Naprošen od gospoda urednika »Cerkvenega Glasbenika« podajam v naslednjih vrsticah podatke o mojih organistovskih službah, ki sem jih opravljal tekom 50 let. Gotovo bodo moji doživljaji zanimali slovenske organiste, pa tudi druge cenjene čitatelje »Cerkvenega Glasbenika«.

Prva moja služba je bila na Dobrovi pri Ljubljani. Tam sem služil kot organist in cerkovnik pri farni cerkvi Marije Vnebovzete od 1. avgusta 1883 do 25. aprila 1885. Tu sem dobil cerkveni pevski zbor: tri pevke, enega pevca. Pri odhodu sem pustil sedmeročlanski pevski zbor. Cerkev ni imela nikakih muzikalij razen Riharja II. knjiga, 2 bukvice Potočnikovih pesmi in par latinskih maš. Kupil sem hitro (za svoj denar) nekaj iztisov Cecilij ter zbirko mašnih pesmi Sv. Cirila in Metoda, zbral p. Ang. Hribar. To je bilo za prvo silo. Latinske graduale in ofertorije sem sestavljal sam. Poleg organista in cerkovnika sem bil še vrtnar, strežaj pri gostijah ter strežaj za župnikove sobe. Stanovanje in hrano sem imel v župnišču, poleg tega pa še 20 kron mezde na mesec. — Tako na Dobrovi pri Mariji v Leševji.

Druga služba je bila v Štangi pri farni cerkvi sv. Antona Pad., okraj Litija. Tam sem služboval od 8. oktobra 1885 do 1. oktobra 1890 kot organist, učitelj na ljudski zasilni šoli in mrliški oglednik. Cerkvenih pevk sem dobil šest. Pri odhodu sem pustil devet pevk in dva basa. Cerkev je imela precej lastnih skladb. Précej sem vpeljal koral, pa ga pel večinoma sam. Č. g. župnik, pokojni Mihael Saje je bil strog cecilijanec. Zaslužil sem v enem letu tole:

bire okoli	90 gl. — kr.
prosto stanovanje	60 " — "
prosta drva	20 " — "
tri črne maše	6 " — "
sedem mrliških ogledov	3 " 50 "
remuneracijo za pouk v šoli	25 " — "
skupaj	204 gl. 50 kr.

Tu sem bil večkratov lačen kot sit. — Torej 124 gl. sem dobil v teku enega leta. S tem naj bi se bil hranil, oblačil ali potrebne muzikalije kupoval in za nadaljno izobrazbo v cerkveni glasbi skrbel. Tako je bilo v Štangi pri fari sv. Antona, okraj Litija.

V Šk of ji L o k i sem služboval kot organist in cerkovnik pri farni cerkvi sv. Jakoba od 1. oktobra 1890 do 20. maja 1901. Tukaj nisem dobil niti enega pevca. Pel sem nekaj dni sam s svojo sestro Ano. Do konca oktobra sem spravil skupaj 4 pevke in 8 pevcev. Od 1. 1891—1896 je bil samo moški zbor 14 do 20 oseb. Od 1. 1896 dalje pa sem imel ženski, mešani in moški zbor, in sicer: 16 ženskih in 18 moških, skupaj 34 glasov. Za muzikalije sem moral sam skrbeti: jih kupovati in mnogo pisati. Izučil sem čez 100 pevcev in pevk. Prave stalne plače ni bilo nobene. Če je bilo dosti velikih pogrebov, je bilo dobro. Najmanj sem prejel 19 gl., povprečno pa 40 do 45 gl. mesečno. Z č. g. župnikom, pokojnim Ivanom Tomažičem sva ustanovila društvo rokodelskih pomočnikov; začetek je bil z osmimi člani. Tako je bilo v pisani Loki.

V R a d o v l j i c i sem služboval kot organist in cerkovnik pri farni cerkvi sv. Petra od 20. maja 1901 do 23. septembra 1903. Imel sem prosto stanovanje in 31 gl. na mesec. Dobil sem dobro izvežbani cerkveni pevski zbor 15 ženskih glasov. Č. g. dekan, pokojni Janez Novak ni pustil nobenega moškega na koru peti. Tako je moral organist tenor in bas peti, tenor skozi nos, bas skozi usta. S č. g. dr. Josipom Jeršetom, sedaj profesorjem v p. v Ljubljani, sva ustanovila slovensko katoliško izobraževalno društvo. Za društvo sem izvežbal 32 krepkih glasov za moški zbor. Tako v Radovljici.

V D. M. v P o l j u pri Ljubljani sem služboval kot organist in občinski tajnik od 24. septembra 1903 do 15. oktobra 1906 pri farni cerkvi M. b. Vnebovzeta. Kot organist in občinski tajnik sem zaslužil povprečno 50 gl. na mesec. Stanovanje sem moral sam plačevati. Dobil sem dobro izvežban mešani cerkveni zbor 18 oseb. Za muzikalije sem moral sam skrbeti in jih kupovati. V slovenskem kat. izobraževalnem društvu smo po navdušenju blagega č. g. župnika Matija Kolarja in č. g. Mateja Riharja, kaplana, spravili skupaj tamburaški zbor. Izvežbal sem 24 tamburašev, ki so prav dobro igrali razne komade. Sam sem znal igrati vseh osem instrumentov. Obenem sem tudi naučil 12 moških glasov za narodno petje. Toliko v ofertnih in ponosnih D. M. Poljcih pri beli Ljubljani.

V Š t. P e t r u n a K r a s u, okraj Postojna, sem služboval kot organist in občinski tajnik pri kuracijski cerkvi sv. Petra od 15. oktobra 1906 do 10. septembra 1920. Plača je bila sledeča: Od cerkve sem imel kot organist prosto stanovanje in 100 kron na leto in od občine 400 kron na leto kot organist. Kot občinski tajnik sem dobival 60 kron na mesec. Pevk sem dobil tri. Trudil sem se veliko, da sem spravil malo več pevcev skupaj. Leta 1913. sem imel največji zbor 30 oseb, moških in ženskih. Izučil sem v Št. Petru kot pevke 30 sopranov, 31 altov in moških: 20 tenorjev in 24 basov. Pri odhodu 10. septembra 1920 sem pustil 4 soprane, 4 alte, 1 tenor in 3 base.

Leta 1913. dne 14. avgusta sem bil imenovan na predlog Cecilijinega društva v Ljubljani od presvetlega knezoškofa Antona Bonaventura Jegliča za nadzornika organistov za dekanijo Trnovo.

Ravno tako sem bil imenovan v drugič za nadzornika za dekanijo Postojna od presvetlega knezoškofa ljubljanskega s pismom z dne 25. sept. 1913. Leta 1907. se je ustanovilo slov. kat. izobraževalno društvo v Št. Petru po prizadevanju č. g. kurata, pokojnega Antona Abrama, voditelja društva, in s sodelovanjem moje malenkosti. Leta 1914. je nastala svetovna vojna in bilo je vse dobro uničeno.

Na Dunaj sem prišel 16. sept. 1920. Tu sem nastopil kot pomožni organist 31. maja 1922 pri farni cerkvi sv. Jakoba v Floridsdorfu, XXI. okraj na Dunaju. Tu sem bil eno leto in šest mesecev dirigent cerkvenega zbora in orkestra pri latinskih mašah in drugih slovesnih službah božjih. Tu sem do danes (do srede decembra 1932) igral 2616 krat.

Prihodnje leto bo preteklo 50 let, kar delujem kot organist (1933).

Vinko Vodopivec:

K Potočnikovi „Veš, o Marija“.

G. Stanko Stanič, župnik v Podgori pri Gorici, me je opozoril na neko italijansko pesmarico, ki jo je dobil od delavk v podgorski predilnici. To pesmarico so prinesle delavke iz Verone, odkoder so tudi doma. Naslov pesmarice je: *Scelta di Laudi sacre, musicate dal Maestro Cav. Luigi Davide De Machi e da altri valenti maestri. Ordinate ed pubblicate per cura da A. e C. Ad uso delle scuole o delle Congregazioni religiose. Edizione V. migliorata. Presso G. B. Paravia e Comp. Torino 1889.* Pesmarica je prirejena v dvoglasnem stavku.

Na strani 231. je pesem: *Sai che vogl' io, dolce Maria? Besedilo te pesmi se popolnoma krije z besedilom Potočnikove: Veš, o Marija, moje veselje?* Napev pa je popolnoma različen in nima niti najmanjše podobnosti s Potočnikovim napevom. Kdo je to pesem prevedel? Ali Potočnik iz italijanščine ali neznanec iz slovenščine? Najbrže bo prvo resnično, ker knjiga je že precej stara, leta 1889. je izšla že v peti izdaji in prva izdaja je izšla bržčas v letih Potočnikovega literarnega delovanja. Zaradi lažjega pregleda bodi tukaj priobčeno italijansko in slovensko besedilo.

I. kitica:

Sai che vogl'io,	Veš, o Marija,
Dolce Maria?	moje veselje,
Speranza mia,	veš moje želje?
Ti voglio amar.	Ljubil bi Te;
Voglio star sempre	zmiraj pri Tebi
Con te o Regina,	hotel bi stati,
Madre divina	ljubljena Mati,
Non mi sdegnar!	zvrzi me ne!

II. kitica:

E poi tu dimmi	Kaj pa Ti hočeš,
Vaga mia rosa,	moja Kraljica,
Madre amorosa	Sladka Devica
Che vuoi da me?	da Ti podam?
Più non so darti,	Druzega nimam,
Eccoti il cuore	prosim pohlevno,
Pieno d'amore	vzem' srce revno,
Lo dono a Te!	Rad Ti ga dam.

III. kitica:

Ma tu Signora,	Pa Ti, Kraljica,
Già tel pigliasti	si ga že vzela,
Dacche l'amasti	in si ga vnela,
Ed ei t'amó.	za Te gori.
Madre mia cara,	Mati preblaga,
Deh! non lasciarmi	Ti ga ohrani,
Finche a salvarmi	hudega brani,
Non giungeró.	reši ga Ti!



Fr. Ferjančič:

Dve glasbeni prireditvi na Dolenjskem.

Meščanska šola v Novem mestu je na predvečer kraljevega rojstnega dne, 16. decembra minulega leta, priredila v šolski telovadni dvorani zanimiv slavnosten koncert, ki ga je proizvajalo 70 učencev in učenk meščanske šole. Koncert je z veliko marljivostjo naštudiral in spretno vodil g. strokovni učitelj Karel Šterbenk. Ako izvzamemo državno himno, Ciril Pregljev »Kraljev god« ter Riharjevo »Poglejte čudo«, je spored obsegal izključno samo stare — lahko rečemo nad sto let stare — narodne pesmice. In kar je posebno zanimivo: te pesmice niso bile povzete morda iz kake že natisnjene zbirke, temveč so bile vseskozi originalne, še ne natisnjene, kakor sta jih nabrala g. Šterbenk in gđč. učiteljica Olga Andrejčič. Gđč. Olga je vse te pesmice tudi harmonizirala.

Spored je obsegal osem pivskih in osem nabožnih — večinoma božičnih — narodnih pesmic. Morda se bo komu zdelo čudno, da je bilo na sporedu toliko pivskih pesmic. Toda pomisliti moramo, da živimo na vinorodnem Dolenjskem, kjer je takih pivskih pesmic zelo veliko število. G. ravnatelj meščanske šole, Anton Mervič je v svojem slavnostnem govoru lepo pojasnil, da ta spored s svojimi pivskimi pesmicami nikakor ne nasprotuje protialkoholnemu gibanju. Prireditelji tega koncerta so hoteli s tem podati le pristne, zgodovinsko zanimive pivske pesmi, kakršne so prepevali nekdanji vrli Dolenjci. So pa to res vseskozi nedolžne pesmice, ki nas v duhu predstavljajo v one srečne stare čase, ko so se naši pridni Dolenjci počeno pozabavali pri kapljici rujnega vinca, a pri tem niso pozabili na Boga, temveč so ga glasno pevaje poveličevali. Kakor se psalmi končujejo s hvalnico »Čast bodi Očetu in Sinu in Svetemu Duhu,« podobno končujejo tudi skoraj vse te pivske pesmice s hvalo troedinemu Bogu.

N. pr.:	»Le pijmo ga v imen' Boga, Očeta in Sina in Svet'ga Duha.«
Ali:	»Zdaj pa ga počmo en glaž al' pa dva, na čast Materi božji in Svet'ga Duha, na čast Marijinemu Sinu, k' nam je skomandiral to vinu.« (Namreč v Kani galilejski.)

Gotovo bo tega ali onega zanimalo, ako navedem začetek teh ljubkih pivskih pesmic: 1. »Bomo eno zapeli«; 2. »Kdor pa zmerom žaluje«; 3. »Kdor je veselega srca«; 4. »Vince lepo barvo ima«; 5. »Ta družba je res«; 6. »Zdravica je leta«; 7. »Sezidal sem si vinski hram«; 8. »V Kangalilejski na ohcet' so bili«.

Poslednja je občinstvu posebno ugajala. Predpevala je učenka Mur-nova, ki ima jako prijeten sopran; zbor ji je odpeval. Ob koncu vsega sporeda so to pesem še enkrat ponovili.

Drugi del sporeda pa je obsegal sedem božičnih narodnih pesmic, in sicer: 1. »Veselo vse«; 2. »Pastirci, iz spanja vstanite nocoj«; 3. »Na kamelah jezdijo«; 4. »Poglejte, pastirci, kaj tam se godi«; 5. »Otroci, veselje nocoj se glasi«; 6. »Kaj, kaj, kaj«; 7. »Ura polnoč bije«. Zadnja pesmica je bila »Pesem od žegnanga britofa«.

Mladi pevski zbor je bil dobro discipliniran ter se je vobče držal čvrsto. Pel je vse točke na pamet, in sicer večinoma troglasno. Riharjevo »Poglejte čudo« je pel ženski duet, ki ga je spretno spremljala na klavirju gđč. Andrej-čičeva. Brezdvomno se bodo posamezni glasovi dali sčasoma še bolj izlikati; tudi v dinamičnem oziru bo zbor gotovo napredoval ter se povzpел še više. Vendar g. pevovodja je s tem prvim nastopom lahko zadovoljen.

Druga glasbena prireditev, o kateri hočem poročati, je bil **pevski koncert**, ki ga je priredilo trebanjsko Prosvetno društvo dne 6. januarja 1933 ob pol 3 popoldne v Prosvetnem domu v Trebnjem.

Ko sem lansko leto poročal o prvem tamburaškem koncertu v Trebnjem, sem dodal nasvet, naj se v Trebnjem ustanovi še nov pevski zbor. Veseli me, da se je ta moj nasvet sedaj uresničil. Trebanjski g. kaplan Franc Blažič, ki ga je Bog obdaril z lepimi glasbenimi talenti, je poleg tamburaškega ustanovil še pevski zbor v okvirju Prosvetnega društva. Na praznik sv. Treh kraljev je prvič nastopil s svojim novim zborom.

Spored je bil silno obširen; obsegal je nič manj kot 21 pevskih točk poleg drugih instrumentalnih reči. Kot nekak uvod k pevskeму koncertu je najprej tamburaški zbor odigral pet komadov povsem precizno. Od zadnjega nastopa je bil opaziti precejšen napredek. Sicer so bile na sporedu večinoma narodne pesmi. Deset jih je priredil g. Blažič sam. Zlasti se mu je posrečila »Po polju že rožce cvetejo« za moški, mešani in 8glasni zbor. Imena drugih prirediteljev na sporedu so bila: Dev, Kimovec, Tome, Žirovnik. Poleg tega so peli Emil Adamičeve »Turopoljce« in »Kazen« (moški zbor), Vodopivčev »Lepi Jurij«, Lovšinov »Pozdrav« in Bortnjanskega krasno Marijino »Ti že čistaja«. Ob koncu so podali še veselo Vodopivčev »spevoigrice« »Snubači«, ki je zlasti s svojim humorjem občinstvu ugajala. Na sporedu je bila ta točka zaznamenovana kot »opereta«, kar je bilo pač le hiperbolično rečeno. Pred to spevoigrico pa je g. Rabas, bivši ekonom na hmeljniškem gradu, sedaj bivajoč v Trebnjem, z občutkom odigral na gosli skladbo elegičnega značaja. Na klavirju ga je spremljal g. Blažič.

O novem pevskeм zboru sem slišal, da se vadi šele nekaj mesecev, zato ga moram pohvaliti, da je za svoj prvi nastop prav dobro rešil svojo nalogo. Da pa je umetnostna pot do Parnasa še precej dolga, je samo ob sebi umevno. Treba bo glasove še v marsikaterem oziru izpiliti, naučiti jih pravilni »crescendo« in »decrecendo«, sploh mnogo bolj spoštovati dinamiko. Vsega tega kajpada ni mogoče doseči v par mesecih; treba je dolgotrajne vaje in potrpežljive vztrajnosti. Ker so pevci videti glasbeno nadarjeni in imajo veliko veselje do petja, se bo dalo polagoma vse doseči.

To pot je nastopilo pri koncertu 32 pevcev in pevk. Zanimivo je, da je v tem številu le ena (!) pevkica iz Trebnjega samega. Vsi drugi pevci in pevke so iz zunanjih vasi, večinoma eno uro oddaljeni od župne cerkve. Ker je znano, da je tudi v Trebnjem samem lepo število starejših, prav dobrih pevcev in pevk, je neumljivo, zakaj se tudi ti ne pridružijo novemu pevskeму zboru, ko bi se z združenimi močmi dalo doseči še mnogo lepše

uspehe. Ako je bilo morda doslej kako navzkrižje med njimi, naj to sedaj docela preneha. Ko gre za občno korist, morajo osebni pomisleki izginiti. Zato se moj iskren nasvet glasi: naj se vsi dobromisleči pevci v Trebnjem in v okolici strnejo v mogočno pevsko falango, ki bo vsej trebanjski župniji v čast in ponos!

Ivan Mercina:

Skrb za zvonove.

V »Cerkvenem Glasbeniku« leta 1929. je priobčen veleaktualen članek, naslovljen »Skrb za orgle«. Ta članek neodoljivo kliče aplikacijo za zvonove. Če je — in je — ta skrb potrebna za orgle, koliko bolj šele za zvonove, ki so bili do novejšega časa docela zanemarjeni ali bolje rečeno ignorirani kot bi jih sploh ne bilo. Šele, ko nam jih je vojna pobrala iz zvonikov, ko je bila brez njih pretrgana zveza cerkve celo z najbližjo okolico, ko so nam bili največji prazniki s procesijami skoraj nekaki veliki petki, takrat smo spoznali, kak dragocen zaklad — gmoten in moralen — so nam cerkveni zvonovi.

Žal da je skrb za zvonove mnogo težavnejša kot skrb za orgle. Orgle imajo več ali manj veščega oskrbnika in ta je organist. Ta izvršuje svojo nalogo že iz давnine. Snaga v zvoniku pa je nekaj novega, doslej neznanega. Ta naloga pripada kajpada osebi, ki mora snažiti cerkvene prostore, torej cerkovniku. A kdo naj ga k temu prisili? On pravi: S pomnožitvijo dela se poviša plača. Na to uho pa ne sliši cerkveni predstojnik. Kako priti iz te zagate? Iz nje pa moramo iziti. Kar se je doslej godilo v naših zvonikih, to diši že po rokovnjaštvu. Nekateri dogodki.

Neki gospod, velik ljubitelj zvonov, je posetil prijatelja župnika na Krasu ter ga med pogovorom vprašal: Kako je kaj v zvoniku? Župnik: O jaz se za to ne brigam. Gospod spleza v zvonik in najde en tram do polovice nalomljen. Še nekaj časa in dva zvonova bi bila štrbunknila na tlak.

V tukajšnjem stolnem zvoniku se je srednjemu zvonu prelomil kembelj pod betico, odlomljeni podaljšek pa je k sreči ostal na zvoniku, ker je nihal zvon v diagonalni legi iz kota v kot.

Velikemu zvonu nekje se je utrgal kembljev pas in kembelj je treščil na ulico.

Bil sem (davno pred vojno) v Bovcu in posetil gospoda dekana, ki mi je potožil, da se jim je veliki zvon ubil. Splezam v zvonik in najdem, da zadnji del zvonilnega roča (droga) ni bil več pritrjen na zadnjo kljuko. Vijak se je odvil in drog je zlezal na zvon.

Na nekem zvoniku na Pivki so otroci zanetili ogenj in zvonik je bil v požarni nevarnosti.

Vzmet, ki drži urno kladivo nad zvonom, se sčasoma vda in kladivo se začne drgniti ob zvoneči zvon. Marsikateri zvon se je zaradi tega prezgodaj vrnil v zvonarno.

Že ti zgledi kažejo, da niso naši zvoniki deležni pozornosti in nadziranja niti živalskih hlevov. In v zvonikih vise posvečeni zvonovi, ki služijo božji časti. Zatorej se nujno prosijo vsi, ki se čutijo s tem člankom prizadete: Usmilite se naših ubogih zvonov in skrbite zanje kot skrbite za oltarje v cerkvi! Naročite brošuro »Cerkovnikovo opravilo v zvoniku«, ki jo je izdala tukajšnja Katoliška knjigarna! Stane le 70 stotink lire (v Ljubljani 4 Din, predrago).

Podrobni seznam pesmi, nahajajočih se v rokopisih Kokošarjeve zbirke pod zap. št. 84, 85, 86, 87, 88, 89 in 90.

(Izpisal R. Pahor.)

Zap. štev. 87 Kokošarjeve zbirke.

Knjiga označena z opazko na notranji strani platnic: »rumenac iz Melc (Podmelec) — ne staro od str. 1 do 58 + IV iz Cerkna iz leta 1803 od str. 59 do 84 in Fl. Bl. 28 do 38 iz Cerkna (okoli 1805 od str. 91 do 106 pisano jasno, da so na koru vse pevke lahko ob enem brale. Od str. 85 do 88 pisano leta 1856 (1836) od Giovani Cosmac (Kosmač) cf pag. 87.

(Skupna označba na 1. listu: Ms V.) Iz Cerkna.

Ta 1 Peisem Adventna. (Nap. 54.) (Poflan je Angel Gabriel.) (12 kitic.)

Ta 2 Peisem Adventna. (Nap. 230.) (Eno novo poshto inu vefele — od nebes na semla Gabriel nefe.) (7 kitic.)

Peisem od Matere Boshje. (Nap. 186.) (Taushentkrat li ti zhefhena — O marije roshen zvit.) (6 kitic.)

Peifem od Ss. refhniga Telesa. (Nap. 422.) (Luba dufha moja — Glej kaj fe godi. (4 kitice.)

Od Ss. Obhajila. (Nap. 168.) (Pridi zhlovek in fe zbudi — Zhes dobrote Jesufa.) (5 kitic.)

Od Obhajila. (Op. Kok.: Dolinar v god. 175 II.) (Sdaunaj she ferze sdihuje — Duh in truplo od flaboft.) (6 kitic.)

Od Obhajila. (Nap. 187.) (Dolinar op. Kok.) (Verni kriftjani, tukaj imo sbrani — K nafhimu lubim Jesufu mi.) (6 kitic.)

Od Ss. Obhajila. (Dolinar 215.) (Brumni verni Kriftjani — Vli ljudje no vle ftvari.) (5 kitic.)

Od Ss. Obhajila. (187 Dolinar god/217/.) (Lefem, lefem o Dufha — Sveta nafitena.) (6 kitic.)

Od Ivetiga refhniga Telesa. (Nap. 2.) (Dolinar.) Refhnu vidimo telo — V podobi kruha tam.) (4 kitice.)

Peifem od Ivetiga Telefa. (Nap. 149.) (Mafhnik povsdigne beli kruh — S nebel mu pride prau shiu buh.) (6 kitic.)

Peisem od svetga refhniga Telefa. (Nap.?, Dolinar 156 v God.) (O kriftjani pertezite — kar je val po zelim Ivet.) (5 kitic.)

Jesuf. (s. Bernarda.) (Cecilija.) (O Jesuf o fladak fpomin — Vefelje serzhnih globozhin.) (11 kitic.)

Od tu naprej pisano v gajici.

Od svetga Obhajila. (Nap. 425.) (Dolinar v God. St. 170. drug napev.)

Jezusa moliti hrepenim — Z sercam in z rokam povzdignenim. (5 kitic.)

Sveto rešno Telo. (Cvek p. 22 napev.) (Klečeoči mi molimo — V zakramenti Jezusa.) (6 kitic.)

Pesem od svetiga rešniga Telesa. (Nap. 326.) (Lube Kristjanske dušice — zaslšte perjazni glas.) (5 kitic.)

Od svetga Obhajila. (Nap. 173.) (Dolinar.) (Velik je ta Zakrament — Našim dušam testament.) (7 kitic.)

Sveto obhajilo. (Pridi pridi Božja mana — Jagne božje živi kruh.) (5 kitic.)

Terpleine Jezusovo. (Mili Jezus zlo žaluje — V vertu tam getcemani.) (11 kitic.)

Terpleine Jezusovo. (Nap. 285, 55.) (Zalosten je velik teden — kir ga grešik nis vreden.) (9 kitic.)

Ofer. (Vse o bog karkol imamo — Je dobrote tvoje dar.) (6 kitic.)

Pasion. Terplejne Gospoda nafhiga Kriřtusa po sapifvani řvetiga Mateusha na řestn-
dvejsti pořtavi + (v bohoriřici.) (V tařitimu zhasu je Jezuf k řvojim Jogramu reku
+ itd.)

V gajici:

(Oku jokaj serce spokaj, od velike řalosti.) (6 kitic, nadaljne kitice glej Strřinar str. 74.)

V bohoriřici:

Peisem velikanozhna. (Premisli o lub kriřtjan, Alleluja — Dons ta veseli dan Alleluja.)
(7 kitic.)

Peisem velikanozhna. /V (>Cerkveno razno<) v Melceh pojo./ V gajici. (Dajmo řast
Odreřeniku, verni mi in vse stvari.) (3 kitice.)

1803. KATOLSHKE PESMI (Gatej) IV.

ta perva peisem na veliki řhmarn dan. (Greshnik shalastnu — s mano premisli to.)
(5 kitic.)

Ta druga peisem na svet vezher. (Nap. 231.) Ena sapoved ie unkei shla — od zesarie
Augustusa.) (18 kitic.)

Ta 3 Pesem od Svetga Stefna (Nap. 356.) (O sveti Stephan pomozhnik — pozheshen
vsaki dan bodi.) (5 kitic.)

Ta 4 Pesem od greshnika debi is grehou uftou. (Greshnik uftani gori kai ti spish — de
se še enkrat boga naboish.) (5 kitic.)

Ta 5 peisem je od marie troshtarze. (Nap. 255.) (Maria troshtarza — bodi trosht moiga
serza.) (10 kitic.)

Ta 6 pessem od svetiga Marka. (Nap. 361.) (O sreizhen je gvishnu leta — Katir mir
sbogam ima.) (16 kitic.)

Ta 7 Pessem Od svetiga Mihaela Arhangela. (Nap. 227.) (Sveti Mihel o ti lubi — nash
partřon danashni Dan.) (6 kitic.)

Ta 8 peisem o Kralize svetiga roshen kranza. (En lipi zier je nam poslan — od svtga
Krisha noter dan.) (8 kitic.)

Ta 9 peisem od smert. (Ta greinka smert pride enkrat — nebeshka sladkust.) 15 kitic.)
(Připis: Jernej Gattej řhribar.)

ta 10 peisem od S:3 kraleu. (Nap. 235.) (Ena svetla svesda nam gori gre — na leti
svesdi sapisanu je jesusu presladka jeme řnu soie mater marie.) (15 kitic.)

Ta 11 peisem od S: mashe. (Pred tabo mi klezhimo — o ti Bog sabaoth.) (27 kitic.)

Ta 12 peisem od svetih 3 Kraileu — ta duanaista. (Nap. 240.) (Sveti terie Krali — sa
dans offuali (ofruvali).) (6 kitic.)

ta 13 peissem od svetiga Raistua. (Nap. 284.) (Veselite se ludie — pershlu je vesele.)
(8 kitic.)

ta 14 peisem ena druga k sveti mashi (Bog u prahu leshi — ta zhlovek taie (tvoja)
stuar.) (15 kitic.)

per obhailu. (O Bog jest nesem uredn — o Bog jest nesem uredn — de pridesh ti
k meni.) — (To jagne je umorienu) spada tudi k 12 pesmi.

Ta 15 Pessem sa Boshizhni zait. (Nap. 236.) (Ah bodte veseli, usi ta svet vezher — Kir
bodte imili, skorai ta svet mir.) (17 kitic.) Připis: Bartolomio Gattei Circino
ano 1803.

Fl. Bl. >Posamezni listi.<

28 III. Peta Mařha per f. obravila sa mertve. (S globozhine ře glafi — Mili glaf v nebo
krizhi.) (18 kitic.)

28 Sedem Jesufavih besed na Krishu. (Poglej pravizhniga kak vmira — od vřih kri-
vizhnih sařramvan.) (8 kitic.)

29 Velikanozhna Pesem. (Poglejte dufhe grob odpert! — vezh Jesuf v njimu ni!) (10
kitic.) Připis: Venedig den 28. abril 1856 Spital St. ciara Giovanni Cosmac.

30 Peisem od offra. (Donef vam ozhem rasloshiti — kaj se pravi boshja zhast.) (6 kitic.)

Missa in C No. 1

Kyrie + Gloria.

- 31 Ta prva Pefsem od Matere Bo(shje.) (Nap. 297.) (Od Marie sapiti — Moja Dufha sheli.) (7 kitic.)
- „ Ta 2. Pefsem od Matere Boshie. (Nap. 213.) (Ave o sgodna Daniza — [Posdraulena bod Diviza.] (7 kitic.)
- 32 Ta 3. Pefsem od Matere Boshie. (Op. Kok.: Pesem s katero Marijo častimo inu na pomoč kličemo.) (Nap. 274.) (Maria! Maria! ti premagash sonze fvitlo — vse svesde inu nebo.) (8 kitic.)
- „ Ta 4 Pefsem od Matere Boshie. (Nap. 275.) (Pomagaj nam! pomagaj nam — Maria is nadlug.) (8 kitic.)
- 33 Ta 5 Pefsem od Matere Boshie. (>Zložil en vandrovec« M. Pagon.) (Nap. 354.) (O Maria polna gnade — Mati vezhne milofti.) (10 kitic.)
- 33 Ta Pefsem od Matere Boshie. (Nap. 294.) (Ta fvetli fonzhni Shajn — Od nebefs je poslan, Maria!) (12 kitic.)
- 34 Ta 7 Pefsem od Matere Boshie. (Nap. 325.) (Tebi Maria pojemo — tvoja zhaft resa devama.) (9 kitic.)
- „ Ta 8 Pefsem od Marie Divize. (Nap. 307.) (Maria ti, vfa fvitla li des'glih fonze v svoj mozhi — jemle vid nafhih ozhy.) (15 kitic.)
- 35 Ta 9 Pefsem od Matere Boshie. (Nap. 255.) (Maria trofhtarza — bodi troft mojga ferza.) (10 kitic.)
- 36 Ta 10 Pefsem od Matere Boshie. (Nap. 358.) (MATI zhaftitleva, k'tebi nasmim — kir fem reshalu jest, tvojga Synu.) (14 kitic.)
- „ Ta 11 Pefsem od Matere Boshie. (Nap. 295.) (Ah, de bi jeft movgu, jeft mougu — moje ferze pershgati.) (4 kitice.)
- 37 Ta 14 Pefsem od Marije Diviz. (Nap. 241.) (Vsi virni Chriftiani — Sdej ftopte naprej.) (16 kitic.)
- 37 Ta 15 Pefsem od Marije Devize. (MARIA Rosha Boshja — shlahtniga Rodu.) (7 kitic.)
- 38 Ta 16 Pefsem od Marije Divize. (Nap. 290.) (Pertezite Christiani — kter s'lubesnijo fte obdani.) (15 kitic.) Pripis: Bortelne Gattej, Valentino Gattej.

Organistovske zadeve.

Na ponovne sklepe društvenega odbora in občnega zbora prosimo vse člane društva organistov, da vedno sporočijo društvu spremembo, nastop ali izstop svoje službe, kakor tudi vse druge važne zadeve, ki zadenejo enega ali drugega člana.

Zgodi se večkrat, da ta ali oni prosi za kako posredovanje, kar je pa včasih zelo težko, če nimamo potrebnih podatkov in drugih informacij. O vsaki važni stvari bi bilo prav, da je društvo obveščeno in ima vedno v pregledu vse važne zadeve, za katere društvo po možnosti posreduje in po svoji moči pomaga. — Prosimo tudi, da vsi oni, ki so še na dolgu, čimprej poravnajo zaostalo članarino, da more društvo dati prosilcem tudi kako podporo. — Glede zavarovanja pri »Pokojninskem zavodu« svetujemo, da se vsak organist tudi sam pobriga za svojo stvar. V teh težkih časih je težko, da bi morda društvo s kakim ostrejšim postopanjem sililo v to zavarovanje, ker so razmere po nekod take, da je včasih težko siliti v to. Zato je najbolje, da vsak prijateljsko in sporazumno s svojim župnikom uredi to zadevo, kakor najbolje ve in zna.

Na škof. ordinariat smo se vnovič obrnili s prošnjo, da odpravi ponekod že ukoreninjeno navado »dan zvonjenja«, ker je to za organiste-cerkovnike res naporna in mučna zadeva. Upamo, da se bo tudi to dalo sporazumno urediti in stvar povoljno rešiti.

I. Zdešar.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani Dne 1. decembra 1932 se je vršil običajni časnikarski slavnostni koncert. Sodelovali so: orkester orkestralnega društva Glasbene Matice in orkester drž. konservatorija pod vodstvom prof. L. A. Škerjanca, pevsko društvo »Ljubljana« pod vodstvom dr. Antona Dolinarja, oktet »Ljubljanskega Zvona« pod vodstvom g. Dore Matula, konservatorist-violinist Uroš Prevorsek (spremljal konservat. R. Gallatia), operni basist Marjan Rus (spremljal operni dirigent A. Neffat), vokalni kvartet »Ljubljane« ter pevsko društvo »Lira« iz Kamnika pod vodstvom g. Cirila Vremšaka. Med raznimi skladbami sporeda so se prvič izvajale Blaž Arničev Adagio iz simfonije »Duma« in P. Krstičev Scherzo za orkester, E. Adamičev samospjev »Devojka s tremi sinovi« in S. Osterčev samospjev »Obed pri medvedu«. — 12. decembra je Narodno žel. glasbeno društvo »Sloga« izvajalo s svojim zborom in pomnoženim društvenim orkestrom veliko Z. S. Bachovo delo »Božični oratorij« v šestih delih za solo, zbor in orkester. Kot solisti so sodelovali: ga. Pavla Lovšetova (sopran), ga. Cirila Škerlj-Medvedova (alt), g. Josip Gostič (tenor) in g. Marjan Rus (bas). Koncert je naštudiral in vodil g. Herbert Svetel. Slogin zbor in orkester sicer še nista docela kos takim dolgim in težkim glasbenim delom, vendar se je neumorno delavni dirigent Svetel potrudil, da je dal koncert dosti dostojno in smo tudi pri tem, četudi ne prvovrstnem izvajanju uživali to čudovito sveže, jasno in v vsakem oziru mojstrsko delo nesmrtnega Bacha. 18. decembra je »Sloga« Bachov božični oratorij prav uspešno ponovila v šentpeterski župni cerkvi. — 16. decembra je društvo »Preporod« o priliki svoje dvajsetletnice priredilo lep koncert. — 17. decembra se je vršila produkcija gojencev drž. konservatorija v proslavo kraljevega rojstnega dne. — 18. decembra se je vršil kratek koncert v Jakopičevem paviljonu. Nastopil je Ljubljanski komorni kvartet in Nagodetov jazz. — 21. decembra je bil koncert pevskega društva »Grafika«. Društveni orkester je lepo zaigral Schubertovo overture »Rozamunda« in Mendelssohnovo Poročno koračnico. Pevski zbor pod vodstvom prof. Adolfa Gröbminga je izvrstno izvedel 12 moških zborov po večini slovenskih skladateljev E. Adamiča, V. Mirka, J. Oevirka, A. Foersterja, A. Gröbminga, St. Premrla in J. Ravnika ter en zbor J. Matečiča - Rojngova in en zbor P. Križkovskega. »Grafika« je pevsko temeljito šolana, ves zbor krasno ubran in izenačen, podajenje skladb vseskoz točno in brezhibno. — Isti večer je citraški krožek »Vesna« v Ljubljani priredil citraški družabni večer. Na njem sta nastopila citraška umetnika Rihard Grünwald in njegova hčerka Lili ter pokazala, da je mogoče na citrah izvajati tudi težje in boljše skladbe. — 5. januarja 1933 se je vršila Dobrodelna akademija v Sokolskem domu. Nastopil je »Trboveljski Slavček« pod vodstvom g. Šuligoja in orkester gojencev Glasbene Matice v Ljubljani pod vodstvom g. prof. Jeraja. — 16. januarja smo poslušali željno pričakovane koroške pevce. Krepak, nad 70 pevcev močan skupni pevski zbor je pel devet koroških narodnih pesmi. Razen tega so nastopili tudi zbori posamezno z eno ali dvema pesmima: zbor iz Škocijana in Libuč, iz Kotmare vasi, iz Št. Janža v Rožu in iz Brnce. Skupne zборе in brnški zbor je vodil pevovodja Janez Koprivnik. Pevci so peči preprosto, naravno, a izvrstno disciplinirano, enotno, zelo ubrano in prisrčno. Nekatere pesmi so posebno užgale, n. pr. »Mrzva rosa, ojstra kosa«, »Jes pa ano kajžico 'mam«, »Na misov mi pride...«, »Pojdamo v škufce«, »Tam čjer teče bistra Zila...«, »Jes sim an born pavr«, pa tudi druge. Pri tem koncertu smo slišali lepe koroške narodne pesmi v njih izvorni obliki, v pristno koroškem narečju, v pristni izreki in melodiji in pristni preprosti narodni priredbi. Med koncertom je govoril o velikem pomenu narodnih manjšin voditelj koroških pevcev g. župnik Vinčo Poljanec. Bilo je tudi več navdušenih pozdravov od naše strani. Ves večer je potekel v neizbrisnem narodnem navdušenju. Bog Vas živi, dragi koroški pevci! Hvala Vam za Vaš obisk in nastop! — 21. januarja se je vršil slavnosten koncert ob 70 letnici ljubljanskega Sokola.

II. Koncerti drugod. Dne 20. novembra 1932 se je vršil v Mariboru mladinski koncert. Izvajali so ga dečki mariborskih šol. Isti dan je nastopil trio Brandl. — 1. decembra se je vršil ravnotam časnikarski koncert. Isti dan sta dala koncert Celjsko pevsko društvo in Celjsko godbeno društvo. Izvajane so bile: Griegova Poklonitvena koračnica, 1. stavek Schubertove h-mol simfonije in Sattnerjeva kantata »Soči« za soli, zbor in orkester. — 27. novembra se je vršil koncert v Ljutomeru s sodelovanjem violinske virtuosinje ge. Brandlove iz Maribora, koncertne pevke gdč. Vedralove in mladinskega pevskega zbora ljutomerske Glasbene šole pod vodstvom prof. gdč. Zacherlove. — 6. januarja 1933 se je vršil prvi pevski koncert v Lomu nad Tržičem. Nastopil je tamošnji pevski zbor, obstoječ iz sedem ženskih in 13 moških pevcev. Izvedel je štiri božične pesmi, pet moških in sedem mešanih zborov slovenskih skladateljev. — Koroški pevci so v januarju na svoji turneji peli v Slovenjgradcu, v Mariboru, Celju, Trbovljah, in po ljubljanskem koncertu še na Jesenicah. St. Premrl.

Dopisi.

Zabnica v Kanalski dolini (Camporosso). Ker od tu že dolgo ni bilo nobenega poročila, sporočam, da se tu še poje in orgla; tudi »Cerkveni Glasbenik« še vedno k nam prihaja, in z veseljem ga sprejemam in čitam, ker prinaša zmerom toliko poučnega, vzpodbudnega in organistom potrebnega čtiva. Orglavec brez »C. Gl.« mora biti res prav sirota, neveden in mislim, da za orglarsko službo tudi nesposoben!

Naš mali cerkveni zbor je sestavljen iz štirih sopranov, petih altov, štirih tenorov in treh basov. Pojemo sledeče latinske maše: Koralno »de Angelis« po dr. Kimovčevi priredbi, Foersterjevo op. 15, Mittererjevi op. 67, 152, Stehlejvo »Preismesse«, Gruberjevo op. 105., 113. in 249., Gollerjevo op. 34., Vodopivčevo v čast sv. mali Tereziji in Hladnikovo solemnis. Za ofertorije rabim priloge »C. Gl.« in druge zbirke, da vzamemo zmerom pravilni ofertorij od dneva. Tantum ergo od Foersterja, Kimovca, Brucknerja, Gollerja, Mittererja. Requiem: Koralnega iz »C. Gl.«, Premrlovega, Gruberjevo op. 77. in 145., Mittererjevega op. 100., Rennerjevega op. 25., Welckerjevega op. 72., in Griesbacherjevega op. 150. Slovenske pesmi pa iz vseh novejših zbirk, ki jih je izdala predvsem Goriška Mohorjeva družba (Božji spevi in Gospodov dan), kakor tudi iz izdaj Premrllovih, Sattnerjevih, Kimovčevih itd. Ni sicer veliko, a kar je, je dobro. Tudi so pesmi, ki jih rabimo, vse od višje cerkvene oblasti potrjene za uporabo pri službi božji.

V ljubljanski škofiji imate nadzornike za cerkveno glasbo, tu pri nas nimamo te naprave. Zato je pa meni dana prilika, da semtertja poslušam in nekako nadzorujem razne zборе, ki prihajajo romat na Sv. Višarje. Zadnji čas so bili tu: zbor iz Ledin. Dolgo že nisem tako dobrega zbora slišal. Vse je bilo lepo uglajeno, izenačeno, točno. Njih petje je bilo tudi zbrana molitev pred milostno podobo Matere božje višarske. Takih zborov bi želel več. Drugi je bil pevski zbor od Sv. Lucije. Številen, in v svoji stroki izobražen. Glasovi lepi, čisti. Peli so mogočno in veličastno, lepo naraščali od pp do ff brez kričanja. Z njimi je bil tudi g. pevovodja. Potem izbran zbor iz Kobarida. Številen in izvrsten po glasovnem materialu: soprani ljubki, alti resni, tenori lepi, basi mogočni. Intonacija vedno čista. Dalje so bili tu iz Podgore pri Gorici, tudi velik zbor od 30 do 40 pevk in pevcev. Peli so prav ubrano. G. župnik St. Stanič je nanje lahko ponosen. Prišli so tudi iz Loga pod Mangartom s svojo organistinjo. Prav lepo so peli pri večernem blagoslovu in zjutraj pri dveh sv. mašah. Tudi Postonjci so lepo prepevali; bile so večinoma pevke. Vsi omenjeni pevski zbori zaslužijo pohvalo in priznanje. Ob tej priliki se zahvaljujem tudi ukvanskim pevkam, ki so večkrat prišle pomagat slavo Marijino poviševati. Naj višarska Marija sprosi vsakemu, kar potrebuje za dušo in telo! Vsem posameznim pevcem in pevkam se lepo zahvaljujem in jih vabim, naj letos zopet obiščejo višarsko Marijo in Nji v čast zapoje!

Potemtakem se cerkveni pevski zbori v goriški nadškofiji na splošno dobro držijo. Vsem prijateljski pozdrav in zahvalo!

Tomaž Holmar, orglavec v Žabnicah in na Višarjih.

Avber. (Z občnega zbora cerkvenega pevskega zbora v Avberu.)

Iz poročila, ki sta ga na občnem zboru podala tajnik Stanko Pegan in organist Ivan Kjuder, smo posneli naslednje zanimivosti:

Naš pevski zbor v sestavi, v kakršni se nahaja danes, deluje od majnika 1929. Stari zbor je bil v razsulu in prejšnji organisti so ga zaman skušali obuditi k novemu življenju. Sestaviti pa nov zbor v naših razmerah je bilo zelo težavno. Naša župnija šteje komaj 450 duš. Od teh prebiva v samem Avberu samo 250 duš, dočim stanujejo drugi župljani v vaseh, ki so do pol ure oddaljene, tako da so se vsi stari zborj rekrutirali vedno iz samih Avbercev. Druge frakcije so bile izključene tudi zato, ker je med frakcijami vladalo ukoreninjeno nasprotstvo, tako da je bilo vsako zbližanje vasi v zboru doslej nemogoče. — Župnik si je nadel težavno nalogo, da sestavi zbor iz novih moči, kateremu bi se pridružili vsi dobrovoljni stari pevci in v katerem bi bili pevci iz vseh vasi naše župnije. V ta namen je dal vernikom v obilni meri okusiti post — službo božjo brez petja. Dolgo je to trajalo. V župniji mrmranje, tiha nevolja. Ko je smatral, da je čas zrel, je raz leco dal faranom pravo »šolo« in končal: Danes osem dni se ustanovi cerkveni pevski zbor. Člani tega zbora bodo vsi župljani, ki imajo dober glas in posluš, brez ozira na vas. Danes osem dni pridejo v orglarsko dvorano vsi fantje in dekleta od 16. leta dalje, in sicer iz vseh 4 vasi. Iz Gorice pride strokovnjak, ki bo vse glasove preizkusil. Kar je dobro, ti postanejo cerkveni pevci, drugi odidejo. Zahtevam prvič: da res vsi pridejo; drugič: vsi župljani morajo delati na to, da takoj preneha nasprotstvo med vami in da novi zbor obstane. Ako bi se novi zbor ne vzdržal, potem bom organista odpustil, kor zaprl in od tedaj ne bo petja v naši cerkvi, dokler bom jaz tu. Ne za božič ne za veliko noč. Nikdar! In glej, v nedeljo so se sestali vsi fantje in vsa dekleta. Strokovnjak iz Gorice (Bog vari, da bi to delo vršil domačin!) je glasove preskusil in naredil ločitev. Ostalo je 25 pevcev, ki se jim je pridružilo 5 ali 6 starih pevcev. Kakor na mig so spori prenehali in zbor stoji še danes.

Poučevanje se vrši na zelo izdaten način. Vsaka vaja traja poldrugo uro. Od tega časa porabimo za vajo posameznih glasov tri četrt ure, in sicer se vršijo te vaje ločeno v dveh prostorih: soprane in alte vadi organist Ivan Kjuder, tenorje in base pa profesorica Breda Ščekova. Po tej ločeni vaji sledi odmor 5 minut. Nato se pevci združijo, in drugi čas, to je spet tri četrt ure, porabimo za skupne vaje, kjer Ivan Kjuder svira, gdč. profesorica pa dirigira.

Zbor je danes prav dober, tako da se je sam g. škof čudil, da je v tako majhni župniji mogoč tak zbor. Strokovnjak g. župnik Josip Križman s Proseka je tako-le rekel: »Prvič čujem na Krasu, da zbor ne tuli, ampak res poje.« Tudi nabito polna cerkev, kamor prihajajo verniki iz oddaljenih krajev, priča za dobro petje.

Do danes se je zbor naučil 108 pesmi. In sicer znamo 2 latinski maši, 6 tihih maš; druge so takole razdeljene: Marijine: 15, Srce Jezusovo: 6, predobhajilne 3, poobhajilni: 2, blagoslovne: 7, adventne: 3, božične: 6, postne: 6, velikonočne: 8, svetniške: 4, blagoslovitev zvonov (letos smo dobili nove zvonove): 5, Tantum ergo in V zakramentu: 5, razne: 12, odpevov pri litanijah: 18, litanij: 4.

Kar se skladateljev tiče, so zastopani tile: Premrl, Kimovec, Sattner, Vodopivec, Hladnik, Adamič, Foerster, Doktorič, Ščekova, Komel, Jobst, Tomc, Klemenčič, Laharnar, Železnik, Ocvirk, Cvek, Valentič, Jereb, Mav, Hribar, Švab.

Končno še dve besedi o disciplini. Iskreno trdimo, da smo z disciplino lahko zadovoljni. Tudi ob slabem vremenu, v burji in dežju se člani iz pol ure oddaljenih vasi niso plašili poti k vajam. Pomislite na vaje za blagoslovitev zvonov: bili smo ob času košnje, kamnolomi so največ delali. Člani se niso dali ugnati od vročine in celodnevnega truda na polju ali v kamnolomu. Točno so prihajali. Zamud skoro ni bilo. Tudi iz moralnega vidika moramo zbor pohvaliti: po vajah, ki se vse vršijo ob nočnih

urah, so se fantje vračali domov v svojih skupinah, dekleta ločeno od fantov v svojih skupinah. To je tudi želja dušnega pastirja, staršev in tudi odbora. Zato moramo pevce in pevke tudi v tem oziru le pohvaliti.

Poleg tega mešanega zbora imamo moški zbor, ki se pa uči skoro same nagrobnice, ki jih poje na vernih duš dan na grobišču in ob smrti članov pevskega zbora. Nadalje obstaja dekliški zbor, ki poje ob gotovih slovesnostih, dekletom namenjenih. In končno ne smemo pozabiti na ljudsko petje, ki je sestaven del glasbenega sporeda v naši cerkvi. Ljudsko petje se izvaja vsako prvo nedeljo v mesecu pri sv. maši, nadalje ob šmarnicah meseca majnika, vse nedelje pri popoldanski pobožnosti.

V cerkvi nimamo orgel, ampak le harmonij, ki pa je dober, kar pove že cena: leta 1926. je stal 4000 lir. Gospod župnik je sploh mnenja, da za majhno cerkev orgle niso potrebne, še več, da so največkrat kvarne: kjer so v majhni cerkvi orgle, tam po navadi orgle petje docela pokrijejo, ker imamo prav malo organistov, ki bi znali orgle dobro manipulirati. Kdo je še čul od naših deželskih organistov dober »pianissimo«? Ob harmoniju pa pride petje bolj do veljave. Nemarnost pevovodij se manjša.

Iz poročila gospodinje Rozine Fabjanove na občnem zboru: Moja opravila so bila sledeča: Pripraviti pevske prostore, počediti, zakuriti, luč oskrbovati, zračiti, odklepanje in zaklepanje prostorov ter urejevanje arhiva. Imam omaro, kjer so zbrane vse naše muzikalije. V omari imamo mape iz trde lepenke. Vsaka mapa ima partituro in toliko »glasov«, kolikor je pevcev. Pred vajo, oziroma službo božjo, odprem mape, razdelim note, na koncu vaje ali službe božje poberem note iz rok vsakega člana. V času, odkar sem prevzela službo gospodinje, sem razdelila nad 12.000 not in prav toliko jih spet spravila. To delo je v velikansko korist zbora, organista in pevovodkinje. Note se ne posodijo, preden se ime izposodnika ne vpiše v knjigo, kjer je določen rok za vrnitev not ali pa plačilo globe, ki se iztirja zlepa ali sodnijskim potem. Ta disciplina je nele potrebna, ampak tudi zelo koristna. Pevci in pevke so držali note v redu in snagi; zato jim moram izreči toplo zahvalo.

V. Šček.

Škofja Loka. Mislim, da bi tudi iz Škofje Loke smel priti glas v »Cerkveni Glasbenik«, kako je pri nas s cerkveno glasbo.

Mesto samo ima tri cerkve z javno službo božjo, zato tudi tri samostojne cerkvene pevske zборе. Naj omenim kot prvo mestno župno cerkev sv. Jakoba. Cerkvena glasba je dokaj na višku. Pevski zbor pod vodstvom organista Jožeta Mateka (iz celjske org. šole) šteje 18 članov. Je glasovno dobro zastopan zbor. Njega agilni vodja je z rednimi vajami privedel zbor na izredno višino. Poleg latinskih maš, ki jih pojo sedem: od Griesbacherja, Filkeja, Gruberja (dve), Gollerja, Hladnika, Kempsterja, se čujejo tudi najnovejše skladbe vseh domačih skladateljev. Svetoval bi pa malo več pažnje na izbiranje pesmi po koledarju cerkvenega leta in v tem smislu liturgično neizogibnih pesmi.

Omenim naj, da se tu poslužujejo prepovedanih »petih« sv. maš, ki niso nikakor v smislu škofijske okrožnice o cerkvenem petju. Skoraj na vse manj slovesne praznike so vpeljali to napol slovensko — latinsko mašo — mešanico. Zeleti bi bilo, da je takih sv. maš enkrat za vselej konec. Saj imamo tudi krajše latinske maše in pa koralne, da bo sv. opravilo ravno tako prej minilo.

Neliturgično se mi zdi, da pri procesiji o Veliki noči in na Telovo igra mestna godba same svetne koračnice. Necerkveno je to. Zato naj godba svira cerkvene melodije ali pa naj sploh ne gre za procesijo s takimi poskočnimi melodijami.

Veliko pripomorejo k lepi cerkveni glasbi lansko leto postavljene nove orgle (delo mojstra Jenkota). Samo tromba v orglah se preveč rabi; nakar je silno hitro razglašena, da dela skoraj bi rekel neprijeten šum, ki ga v cerkvi ni treba.

Glasba v uršulinski cerkvi ni taka, kakor bi si jo želeli. Samostan šteje okoli 80 redovnic in poleg teh preko 150 gojenk iz učiteljskega in meščanske notranje šole. Gotovo je tudi več pevk med temi vsemi, ki so v samostanu. Pevski zbor pa šteje samo šest članic. — Tako šibek zbor, če je to sploh zbor, je res v škodo prelepi in akustični uršulinski cerkvi. Želel bi, da se posveti več pažnje cerkveni glasbi in da se zbor pomnoži

z mladimi močmi, ki bo potem kos skladbam, ki jih izvajajo, in da se bo razumelo, kaj pojó. Skladbe, ki se izvajajo, so vse za cerkev primerne. Orgljanje pa naj bi se izboljšalo. Orgel sicer ne poznam, gotovo pa imajo tudi kak nežen register kakor Vox coelestis, Dolce, da ne bosta sam bordun ali flauta piskala celo sv. opravilo. Glede modulacije bi želel, da bi bile logično izpeljane in s kadenco podprte, kot je pravilo zanje.

Tudi ljudsko petje bi se lahko gojilo v uršulinski cerkvi. Tem lažje, ker imajo čast. sestre tudi osnovno ljudsko šolo za deklice. Z otroki se najlažje začne z ljudskim petjem in je to tudi zanje same največje koristi, ker potem znajo in poznajo vse življenje melodije, ki so se jih naučili v mladosti.

Glasba v kapucinski cerkvi se je izboljšala tekom zadnjih let. Zbor šteje 16 članov. Material je precej dober in razmeroma dobro ubran. Pojejo same res za cerkev zložene skladbe Premrla, Sattnerja, Kimovca, Mava, Foersterja, Železnika, Hladnika in Jobsta; od starejših pa o Božiču in Veliki noči pesmi v predelavi Premrl-Siherla. Pevske vaje imamo redno vsak teden dve uri. Pevci točno prihajajo. Pevci in vsi, ki znajo ceniti res pravo cerkveno petje, so spoznali, da je treba precejšnje marljivosti, da se skladbe izvajajo tako, kot zasluži in kakor cerkev želi. Zadovoljen sem z uspehom zbora; želim pa, da bi se še dvignil in še z boljším razumevanjem delal v čast božjo.

Omenim naj, da se je na pobudo č. o. Mavricija in č. o. gvardijana Kamila, ustanovil zbor domačih klerikov in fantov, ki poje preproste pesmi pri jutranji sv. maši in pri večernicah. In s tem smo začeli tudi ljudsko cerkveno petje, ki se bo ščasoma od litanij do sv. maše redno in vneto prepevalo. Zbor klerikov izvaja tudi koralno črno mašo, prirejeno od dr. F. Kimovca. Lepo in posebno za samostan primerno bi bilo, če bi se še bolj posvetili prelepemu koralu, da bi se tudi pri nas pokazal koral v pravi luči in dobil razumevanja pri vseh, posebno pa tistih, ki jim ni prav nič pri srcu.

Franc Babič, organist.

Vrhnik. Gospod Anton Tramte, izdelovalec harmonijev v Medvodah, mi je izdelal po naročilu prvovrsten harmonij ameriškega sistema.

Harmonij ima krasno omaro, 16 registrov, ki se odpirajo po načinu modernih orgel, 2 kolenika, fine, nežne glasove in poln, mogočen glas pri ff.

Upoštevaje vse te vrline in zelo nizko ceno, priporočam gospoda Tramteta vsakomur, kdor hoče imeti prvovrsten inštrument po brezkonkurenčni ceni. Anton Grum.

Poročilo o koncertu v cerkvi sv. Petra v Zagrebu.* I. hrvatsko katoliško pevsko društvo »Branimir« je priredilo dne 24. 9. 1932 v cerkvi sv. Petra v Zagrebu, cerkveni koncert s sodelovanjem vojaške godbe 35. pešpolka in stolnega organista, g. profesorja Frana Dugana.

Cerkev je v romanskem slogu zidana in prav akustična. Kot I. del koncerta je izvajal cerkveni mešani zbor pod vodstvom prof. I. Vrhovskega Gruberjevo mašo v C duru. Je dostojna cerkvena skladba v bolj preprostem slogu, brez posebnih zahtev od zbora. Proizvajanje je bilo dobro; zbor dobro pozna dinamiko, agogiko, soprani in alti so čisti, čvrsti; moški glasovi so v primeri z ženskimi premalo številni in zato šibki.

II. F. Lučičev Ave Maria je kompozicija resnega sloga, proti koncu bolj tematično razgibana, dosti originalna. Vrhovskega »Tota pulchra« za mešani zbor se pričinja z nežno predigro v G molu; spremljana od orgel in violine, se je prav lepo občuteno pela.

L. Vojnovičevo Zemlja vstrepeta (Terra tremuit) v h-molu spremljajo orgle le v začetku; sicer je tematično živahna skladba in bila prav dobro prednašana.

Emila Adamiča: »Sveti trije kralji« (F dur) in »V Jeruzalemu« sta prav za prav a capella zbora, le uvod imajo orgle. Isto velja o zelo preprosti R. Štolcerjevi: »Romarski« za ženski zbor s tenorjem.

Adamičevi skladbi sta malo znani, vsaj Adamič splošno ni izrazil, marveč le pri-lično cerkveni skladatelj. Izvajanje je bilo brezhibno, čeprav precej utrudljivo ter nekoliko enolično.

* Poročilo je sicer nekoliko zakesnelo, a ker je zanimivo, ga vseeno priobčujemo.

Zaključil se je koncert s P. Crnkovačkega himno: »Kristu Bogu« za mešani zbor z orglami, začetkom unisono, pozneje glasno, deloma z imitacijo. Zlasti crescendo je bil lepo izvršen.

Splošno je koncert dobro uspel in dokazuje, da se je tako zbor kakor dirigent potrudil. Tudi obisk je bil vzlic dežju precej dovoljen.

Orgle imajo le 14 spremenov, a so dosti močne za to cerkev; le škoda, da gosp. Duganu ni bila dana prilika tudi za kako orgelsko točko; v obče sem mnenja, da koncert s skoraj izključno vokalnimi točkami utruja, ker je premalo izpremembe in pestrosti v programu.

Pri zboru sodelujejo tudi nekateri Slovenci, kakor sem po koncertu zvedel.

Posebno pohvalno je, da je g. zborovodja uvrstil v program nekaj slovenskih pesmi, želel bi pa, da bi bil sprejel katero priznanih naših cerkvenih skladateljev, kakor Premrla, P. Hugolina, Kimovca in dr., ki bi dale slovenskemu delu sporeda še bolj značilno obeležje.¹

Milan Kalan.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

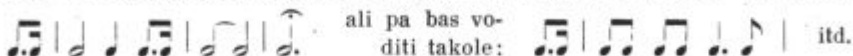
Detece sveto. 5 božičnih pesmi za dvoglasen oziroma mešani zbor s spremljevanjem orgel. Na besedila Ljubke Šorlijeve vglasbil Lojze Bratuž (Sočenko). Pesmi je odobril goriški knezondškofijski ordinariat v Gorici 13. decembra 1932. Cena 3 lire 50. — Te pesmi so zložene namenoma v zelo lahkem slogu. So tudi ljubke, pristrčne in v svoji priprostosti prikupne, niso pa vse dovolj skrbno izdelane, zlasti ne v harmonijskem oziru. Tako bi n. pr. druga pesem »Detece, spavaj sladko« potrebovala nekoliko popravka v prvem delu. Skok iz dvojnega pedalnega tona iz tonike v drugo stopnjo tu kolikor toliko moti in ni prave simetrije. Vzoredne oktave v 3. taktu 3. sistema kvarijo nežnost harmonizacije. V srednjem delu te pesmi je dvojna taktica pred »Živo« nepotrebna, ker spadajo sledeči štirje takti še k prejšnjemu stavku kot odgovor. Dvojna taktica naj stoji pred »Počasi«. V tretji pesmi »Čujte iz dalje« ne morem odobravati harmonizacije v 3. taktu 2. sistema; za dotične vzoredne oktave tu ni povoda. Na strani 8. je v prvem sistemu več nepotrebnih in nerazumljivih trdot: es v altu, e v orglah in enako v 4. taktu. Ravno tako čemu trdota med altom in orglami v 5. taktu? Sledeči razvez dominantnega septakorda (s podvojeno septimo!) je tudi dokaj prost. V 4. pesmi »V sveto lepoto« kvarijo harmonizacijo razni napačni vzoredni postopi v 1. sistemu na strani 10. Poleg tega je to mesto mala reminiscenca na »Ave Marija« v Foersterjevem »Gorenjskem slavčku«. Najboljši v celoti sta po mojem mnenju 1. in 5. pesem: prva nežna, prav pastoralna in dobro zgrajena, zadnja pa iz mirno-pastoralnega duha zrastoča v veselo, krepko in polno donečo pesem. — K prvi pesmi pripominjam še to, da teče prav za prav ne v triosminskem, temveč šestosminskem taktu. Zaznamovani oddih v 5. taktu petja ni umesten, vsaj za prvo kitico ne, ker tu bi bilo boljše napraviti oddih za »Detece sveto«. V besedilu samem 2. kitice te pesmi je poudarek luč i '(luč, lúči) vsekako slab. V 5. pesmi se drugi del ponavlja, česar pisec koncem partiture ni več označil. — Zbirko v celoti priporočam, a g. skladatelju enako, naj v bodoče v harmonizaciji in celotni izdelavi ne bo preveč prost in preveč preprost. Vse do gotove meje!

St. Premrl.

Franjo Pokaz: Pet pjesama za mješoviti zbor (Zdravo Kraljice, Blagi Bože, O Marijo mila, Očenaš, Mladomislniku.) — **Uskrsne pjesme** za muški i mješoviti zbor (Svetotajstvena, Regina coeli, Majci Božjoj žalosnoj, Pjevaj hvale, Magdaleno, Uskrsnu Isus, Uskrsna). — **Hrvatska misa u čast Sv. Petra apostola** za mješoviti zbor a cappella ili dvoglasno uz pratnju orgulja. Vse tri zbirke so izšle v založbi Dragutina Bebrnjaka, Zagreb II, Radnička 18. — Mladi hrvatski skladatelj, ki se nam predstavlja

¹ To se je zgodilo na cerkvenem koncertu 18. dec. v župni cerkvi sv. Petra v Zagrebu, ki o njem poročamo med raznimi vestmi. Ur.

s temi cerkvenimi skladbami, je v l. 1932 napravil diplomski izpit na visoki šoli Drž. muzičke akademije v Zagrebu. Prvi dve zbirki sta izšli l. 1931, tretja l. 1932. Vse te skladbe kažejo naobraženega, v svoji stroki večšega glasbenika. Slog je resen, zelo cerkven, a ne dolgočasen, melodika iskrena, harmonizacija zanimiva. Le tu in tam moti kaka malenkostna neizoblikovanost, n. pr. manj dobra zveza med akordoma koncem 2. strani in začetkom tretje v prvi zbirki ter prazen dotični stranski septakord (brez terce); tu bi bilo najbolje vzeti v basu takoj ges in potem čez g iti v as. V zadnji pesmi mora biti v predzadnjem taktu basovski fis polovinka (tiskovna napaka). V skladbi »Regina coeli« (II. zbirka) bi svetoval pri »alleluja« na 2. strani te skladbe vzeti mero (ritem)



Pri »Ora pro nobis« bi tenor bolje pel: dis, cis, h, dis (mesto: dis cis, gis, ais) ter »nobis« z basom samo enkrat in vezano. »Hrvatska misa« je preprosta, a lepa. V Slavi in Veri je prav kratko besedilo. Dikcija je krepka in razvoj skladbe logičen. Vse te skladbe zelo priporočam. St. Premrl.

Jezus naj živi! 42 evharističnih pesmi iz »Cerkv. Glasbenika« za mešani zbor, deloma z orglami. Uredil St. Premrl. Založila Jugoslov. knjigarna. Cena partituri Din —.—, glasovom Din —.—. To je že tretja večja evharistična zbirka, ki smo jo dobili v zadnjih desetletjih. Mislim namreč tako zbirko; v kateri so zastopana imena najrazličnejših skladateljev. Prva zbirka »Slava Jezusu« je izšla l. 1903, »Slava presv. Evharistiji« pa l. 1913 oziroma v ponatisu l. 1920. Obe sta že precej pošli, zato je g. Premrl izbral iz novejših letnikov Cerkv. Glasbenika boljše pesmi in jih izdal skupno v zbirki pod gornjim naslovom. Novih skladb v tej zbirki prav za prav ne dobimo, precej teh pesmi naši zbori že pojejo. Toda nekaj drugega je, če imam pesmi raztresene po raznih prilogah ali pa jih imam zbrane v priročni zbirki. Koliko pesmi se na ta način reši, ki bi sicer za vedno zapadle pozabljenju. Kot je pred 10 leti zbirka 40 Marijinih pesmi izkopala marsikak dragocen biser iz Glasbenikovih prilog, tako bo tudi ta zbirka pokazala, koliki zakladi so se v teku let nakopičili v njegovih zbirkah. Čas bo pokazal, da je tudi v tej zbirki marsikaka pesem mrtvorojeno dete (to je usoda vseh zbirk), toda to izgubo bodo odtehtale one res lepe pesmi, ki bi nam brez te zbirke komaj kdaj prišle pred oči. — Slogovno kot oblikovno so te skladbe zelo različne: na eni strani dobimo homofone, preprosto — ljudsko občutene osem — do šestnajsttaktne skladbice, na drugi zopet široko razpletene, skoraj koncertno zasnovane pesmi. Vmes je pa cela vrsta srednje težkih pesmi, ki ne bodo pretežke tistim, ki ljubijo lažjo hrano, pa tudi ne preziranja vredne onim, ki streme za višjimi cilji. Zbirka je pregledno razdeljena na tri dele: v prvem so blagoslovne pesmi, v drugem splošne evharistične, v tretjem pa pesmi Srca Jezusovega. Zbirka je priročne oblike, tisk razložen; tiskovnih napak pri pregledovanju nisem zasledil. M. Tomc.

10 mašnih pesmi. Za mešani zbor deloma z orglami zložil Josip Zrimšek. Samozaložba. Cena partituri 12 Din. Kljub hudi gospodarski krizi glasbene izdaje kar prehitujejo druga drugo. Zrimškove mašne pesmi, ki so ravno izšle v samozaložbi, bodo ljubiteljem glasbe splošno ugajale. Skladatelj, ki je že prišel preko začetnih težav, kaže veliko spretnost in sigurnost v gibanju, melodije mu potekajo naravno, v izražanju je krepak. Dobimo pa v njegovih pesmih posamezne takte, ki, se zdi, stopijo iz okvira celotne glasbene misli in ovirajo njen prost razvoj. Te bi treba še izgladiti. Med taka bolj iskana mesta bi štel začetek št. 3, nekatere takte v št. 4 in 7. So pa zato druge številke brezhibne. Zbirka je v celoti priporočila vredna. M. Tomc.

Pesmarica za nižje razrede srednjih in njim sorodnih šol. Sestavil Kramolc Luka. Cena Din 26.—. Ljubljana 1932. Banovinska zaloga šolskih knjig in učil. Odobrilo ministrstvo prosvete z odlokom Sn. br. 17.164 z dne 25. avgusta 1932. — Ta nedavno izšla pesmarica hoče biti — kot vse zadnja desetletja izdane — pevska šola in pesmarica. Dosedanje tovrstne pevske šole in pesmarice so bile namenjene po večini osnovnim

šolam. Kramolcova pa se ozira na potrebe srednjih in njim sorodnih šol. Na 25. straneh podaja g. avtor najprej najpotrebnejše stvari iz glasbene oz. pevske teorije, to pa vse jako nazorno, lahko razumljivo in v dobro premišljenem in metodično pravilnem redu. Uporablja nove slovenske, od prof. Bajuka nasvetovane izraze. (Glede italijanskih izrazov moram omeniti, da se piše: *con moto*, ne *con motto*, da *Capo al Fine*, ne *alla Fine*.) V pesmarici sami kot taki so v treh oddelkih podane za gori omenjene šole primerne narodne in umetne pesmi; v I. delu eno- in dvoglasne narodne v C-duru, v malem tonskem obsegu, v preprostih taktovskih načinih in najbolj običajnih notnih vrednostih, v drugem delu pesmi tudi v drugih tonovskih in ostalih taktovskih načinih, v tretjem delu pa tro- in večglasni zbori, namenjeni za razne šolske prireditve. Pesmi — vseh skupaj 108 — so slovenske, hrvatske, srbske. Slovénskih je največ. V pesmarico je sprejetih mnogo skladb, ki so bile v ta namen ali prirejene, ali na novo zložene. Vsakdo, ki se bavi s poukom petja, bo v tej pesmarici našel marsikaj, kar mu bo zelo dobro služilo.

St. Premrl.

Cerkvena ljudska pesmarica. (Besedilo.) Izdala škofijska ordinariata v Mariboru in v Ljubljani. V Ljubljani 1932. Založil škofijski ordinariat ljubljanski. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. Cena 3 Din. — Glede pozitivne cerkvenega ljudskega petja na Slovenskem, ki je zadnjih — recimo — šestdeset let skoraj prenehalo, se je od nekaterih strani poudarjalo, da nimamo za to petje primernih pesmaric in da se vsled tega to petje ne more uspešno razviti. Ta očitek glede pomanjkanja pesmaric ni bil popolnoma opravičen, ker pesmaric imamo hvala Bogu že več in so dosedaj tudi dosedanje dobro služile in skoraj zadostovale. Pa bodi temu kakorkoli. Vsled odborovega sklepa Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo sta se ljubljanski in mariborski ordinariat odločila, da izdeta novo pesmarico, predvsem samo besedilo za ljudstvo, pesmarico, ki bo obsegala vse najbolj znane in priljubljene cerkvene pesmi, ki pridejo pri ljudskem petju v pošte, zraven tega še razne obredne molitve n. pr. pri kropljenju z blagoslovljeno vodo, besedilo pete sv. maše in prevod latinske besede itd. Vse to prinaša sedaj pričujoča *Cerkvena ljudska pesmarica*. V lični, priročni obliki in v jasnem, dovolj velikem tisku nudi gori omenjene obredne molitve v latinskem in slovenskem jeziku, potem pa dolgo vrsto cerkvenih ljudskih pesmi: 5 mašnih, med temi tudi daritvene (za darovanje in svet), 3 adventne, 8 božičnih, 3 za po novem letu (Jezusovo ime in sv. Družina), 9 postnih, 6 velikonočnih, 2 binkoštni, 2 za Telovo, 25 Marijinih, 6 svetniških (Sv. Jožef, Sv. Alojzij, Sv. Peter in Pavel, Sv. Ciril in Metod, Angeli varuhi in Vsi svetniki), 13 evharističnih in Srca Jezusovega; 7 raznih (misijonska, papeška himna, Oče naš, Povsod Boga, Kristus mora kraljevati, Posvetitev domovine in Zahvalna), slovesni *Te Deum* in Tebe Boga hvalimo (s pripadajočimi odpevi in molitvijo), latinski *Tantum ergo* (slovenski se nahaja koncem evharističnih) in 28 odpevov pri raznih litanijah. Izbira pesmi je potemtakem velika, vse prilike zadovoljujoča. Hkrati je zbirka tako poceni, da si jo lahko vsakdo nabavi.

S to pesmarico v roki pričnimo sedaj, ko nas naš Nadpastir nele poziva, temveč ljudsko petje pri popoldanski službi božji zaukazuje. To pesmarico dajmo našim ljudem, mladim in starim v roke in ljudsko petje bo šlo lepo in gladko. Saj glavno je, da ima ljudstvo besedilo; napeve itak po večini zna. Treba je le dobre volje in gorečnosti za to v resnici važno dušnopastirsko zadevo pri duhovnikih in organistih. Če bodo ti storili svojo dolžnost, bo brez dvoma tudi ljudstvo povsod rado sledilo in navdušeno sodelovalo pri ljudskem petju.

St. Premrl.

Matija Tome: Odgovori pri lavretanskih litanijah v velikonočnem času. Odobril ljubljanski knežškofijski ordinariat dne 14. januarja 1933, št. 147. Ljubljana 1933. Samozaložba. Cena 2 Din. — Te lepe, jedrnate, deloma krepke, deloma prisrčne, našemu ljudskemu petju za velikonočni čas namenjene litanjske odpeve vsem našim organistom toplo priporočam. Odpevov je šest. Vsi so zloženi na nova besedila Gregorja Malija in spadajo brez dvoma med najboljše tovrstne skladbe. Dobe se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in pri skladatelju, Št. Vid nad Ljubljano.

St. Premrl.

Stanko Premrl: Tebe Boga hvalimo. Mešani zbor z orglami. V Ljubljani 1933. Samozaložba. Cena izvodu v Jugoslovanski knjigarni 4 Din, pri skladatelju pri večjem naročilu 3 Din. To skladbo je rodila potreba po čim krajšem zahvalnem spevu »Tebe Boga hvalimo«. V ta namen si je skladatelj izbral obliko prostega korala. Recitativno lahko tekoč ritem pa tu in tam prekinjajo štiri- in večglasni vložki, ki prinesejo pestrost in preglednost v celo skladbo. Tudi sicer je poskrbljeno za razliko na ta način, da prehaja melodija naglo iz glasu v glas. Skladba, ki kaže skladateljevo še neizčrpano moč, bo posebno prav prišla ob cerkvenih in državnih zahvalnih službah božjih. Razumen in spreten pevovodja-organist jo bo tudi s šibkejšim zborom učinkovito izvajal.

M. Tomec.

Razne vesti.

Slovenski prevod rimskega obrednika je bil od sv. Stolice dne 23. novembra 1932 odobren in potrjen in ga bo mogla odslej uporabljati vsa slovenska duhovščina v kraljevini Jugoslaviji. Priprave za slovenski obrednik so se vršile celo vrsto let. Zdaj je ta zadeva končnoveljavno ugodno rešena in smo za ta uspeh dolžni Bogu in sv. Stolicy iskreno hvalo! Več o slovenskem obredniku v prihodnji številki.

Ljubljanski škofijski list 1932, št. 7 je objavil cerkven govor o ljudskem petju po cerkvah, ki ga je sestavil g. kanonik dr. Franc Kimovec.

Pevski zbor Glasbene Matice v Mariboru je na božični praznik pel pri akademski maši v mariborski frančiškanski cerkvi in izvajal Premrlovo božično pesem »Le spi«, Mirkov »Intermezzo« iz božične kantate za mešani zbor in orgle, Sattnerjevo božično »Zvonček«, Tomčevo »Uspavanko božjemu Detetu« za tenor in orgle ter Gruberjevo »Sveto noč«. Prof. V. Mirk, ki je orglal in petje vodil, je zaigral kot prvo točko Premrlov »Božič«.

Slovenski cerkveni pevski zbor sv. Roka v Zagrebu je priredil zadnjo adventno nedeljo 18. decembra 1932 v zagrebški župni cerkvi sv. Petra samostojen cerkven koncert. Predstavil je Zagrebčanom slovensko božično pesem od 18. do 20. stol. Za najstarejšo pesmijo »Jager na lovu«, zapisano v l. 1757 in prirejeno od hrvatskega skladatelja K. Odaka, so sledile: »Foersterjeva Staroslovenska«, po ena Riharjeva in Vavkova iz Premrl-Sicherlove izdaje, po ena Hladnikova in Belarjeva, dve Sattnerjevi, dve Premrlovi, ena Tomčeva in ena Vodopivčeva. Kot solista sta sodelovala gđe. Erika Druzovičeva in g. Marij Šimenc, oba člana zagrebške opere, kot solisti zbora pa so peli še nekateri drugi gospodje. Koncert je vodil g. Janez Gorenjšek, orglal konservatorist g. Franjo Luževič. Duša uspele prireditve je bila ga. Marija dr. Klemenčeva.

V Trzinu so z velikim uspehom uprizorili Zellerjevo opereto »Ptičar«. Glasbo in petje je pripravil in vodil tamošnji organist g. Martin Planinšek.

Aljaževemu glasbenemu večeru, ki ga je v tekoči sezoni priredila Prosvetna Zveza kot prvega, so dosedaj sledili: Devov, Foersterjev, Gerbičev in Jenkov glasbeni večer. Oskarja Deva je opisal prof. E. Adamič, Antona Foersterja prof. dr. A. Dolinar, Fran Gerbiča prof. dr. Jos. Mantuani, Davorina Jenka Zorko Prelovec. Sodelovali pa so razni naši solisti in solistinje, oktet Ljubljanskega Zvona, Slov. vokalni kvintet, Matični vokalni kvartet in orkester Dravske divizije. Klavirske skladbe je na Foersterjevem in Gerbičevem večeru igrala gđe. Jadviga Poženel.

V ljubljanski operi so dosegle zadnje mesece tri opere posebno velik uspeh: »Adel in Mara«, izvorno delo hrvatskega, v Splitu živečega skladatelja Josipa Hatze-ja, Massenetova »Manon« in D'Albertova »Nižava«. Vse tri se odlikujejo po zelo lepi glasbi in plemeniti, napeti vsebini. Prvo je dirigiral ravnatelj Polič, drugo Štritof, tretjo Neffat. Solisti: Betetto, Primožič, Gostič, Marjan Rus, Janko, Marčec, Banovec, Zupan, Drmota, Magolič, in solistinje: Gjungenac-Gavella, Thierryjeva, Kogejeva, Španova, Golobova, Poličeva, Ribičeva, Ramšakova so bili prav

dobri v svojih vlogah bodisi pevsko bodisi igralsko. Gostič je zelo napredoval, Marčec se vidnoboljšal. Izmed najmlajših se dobro razvijajo Marjan Rus, Drmota, Magolič.

Bivši dolgoletni pevovodja v mestni župni cerkvi in samostanski cerkvi oo. kapucinov v Krškem g. **Avzug Kos** je bil pred kratkim kot arhivarski uradnik IX. skupine davčne uprave v Ptuj na lastno prošnjo trajno upokojen.

G. Anton Švele, dosedaj kaplan na Vrhniki in nadzornik organistov za vrhniško dekanijo, se je podal v Francijo (v Aumetz, Mosell) pastirovat med naše Slovence. Zelimu mu obilo srečo!

Bivša primadona ljubljanske opere in potem zagrebške **gospa Zikova** je letos nastopila svojo nastavitvev na dunajski državni operi. Kot prvo vlogo je pela Halevyjevo »Zidinjo«.

Umrli je 28. januarja 1933 v Regensburgu po daljši mučni bolezni znani nemški cerkveni skladatelj, dekan kolegiatnega kapitlja gosp. **Peter Griesbacher**. Blagopokojnega, tudi pri nas priljubljenega skladatelja in glasbenega pisatelja se bomo v daljšem članku spominjali v prihodnji številki. Pokoj njegovi duši!

Črnogorski guslar Tanazije Vučić je v decembru 1932 pel in sviral v Ljubljani. Vučić zna okrog 300 pesmi na pamet ter jih podaja v pol recitativni, pol pojoči obliki, spremlja pa na srbsko narodno godalo, na enostrunske gusle. Pel je že pred češkoslovaškim predsednikom Masarykom in pred znanstveno akademijo v Berlinu, kjer so 40 črnogorskih pesmi prevzeli na zlate gramofonske plošče.

DAROV ZA »CERKVENI GLASBENIK«.

G. Milan Kalan, sodnik v p. v Kranjski gori, 60 Din; g. Martin Gorše, župnik v Štivanju pri Prestranku, 30 Din; g. Alojzij Velkavrh, organist v Dol. Logatcu, 25 Din; po 20 Din so darovali: g. Joža Gašperšič, ravnatelj v Kropi, g. Viktor Čadež, župnik v Mekinjah, župni urad v Št. Petru v Savinjski dolini, g. Alojzij Stroj, stolni kanonik v Ljubljani; frančiškanski samostan na Brezjah; g. Jože Ferkulj, kaplan v Moravčah; g. Ivan Hauptman, orgnist v Mariboru; ga. Antonija Schulz v Ljubljani; župni urad v Selcih nad Škofjo Loko; 15 Din je daroval g. Ivo Cvek, obč. tajnik v Loki pri Zid. mostu; po 10 Din so darovali: g. Fran Vavpetič, kaplan v Šenčurju pri Kranju; g. Peter Jerzeršek, organist v Novi Oselici; župni urad na Vranji peči; župni urad na Vrhniki; g. Jožef Rozman, kaplan v Šmarju; župni urad v Polhovem gradu; ga. Serafina Posch-Dogan v Ljubljani; g. Martin Železnik, šolski upravitelj v Sorici; g. Karol Bricelj, organist v p. v Šenčurju pri Kranju; g. Lojze Žitko, škof. tajnik v Ljubljani; g. Anton Jobst, organist v Zireh; gđč. Marija Ložar, učiteljica v Ljubljani; gđč. Ivana Klemenc, prof. glasbe v Ljubljani; župni urad na Homcu; č. s. Lujza Kozinović, nastavnica glasbe v Sarajevu; g. Alojzij Krajnc, obč. tajnik v Slovenjgradcu; 5 Din je daroval g. Klemen Mav, lazarist v Ljubljani. — Vsem p. n. darovalcem se najlepše zahvaljujemo. Bog obilno vsem povrni!

NAŠE PRILOGE.

V današnji glasbeni prilogi začnemo objavljati dr. Franc Kimovčevovo latinsko mašo »Missa pastoralis brevissima« za mešani zbor in orgle. Upamo, da je bodo naši naročniki veseli in jo v sledečih dveh prilogah imeli celo v rokah. Pozneje bomo zopet prinašali krajše skladbe s slovenskim besedilom. Priloge po 8 strani, Pribe je današnja, so pri naši upravi na prodaj po 2,50 Din, priloge 4 strani po 1,50 Din. Pri večjem skupnem naročilu dajemo popust. Naročila sprejemamo tudi med letom.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za Italijo 50 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj **Stanko Premrl** v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani **Karel Ceč**.